הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר קדושה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות איסורי ביאה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות איסורי ביאה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-איסורי-ביאה/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ד 6
הלכה ה 6
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה ט 7
הלכה י 7
הלכה יא 8
הלכה יב 8
הלכה יג 8
הלכה יד 8
הלכה טז 9
הלכה יט 9
הלכה כ 10
הלכה כג 10
פרק ב 10
הלכה א 10
הלכה ב 11
הלכה ה 11
הלכה ו 12
הלכה ז 12
פרק ג 13
הלכה א 13
הלכה ב 13
הלכה ג 13
הלכה ד 13
הלכה ו 14
הלכה ז 14
הלכה ח 14
הלכה יא 15
הלכה יב 15
הלכה יג 16
פרק ד 17
הלכה א 17
הלכה ב 17
הלכה ד 17
הלכה ה 17
הלכה ו 18
הלכה ט 18
הלכה י 18
הלכה יא 18
הלכה כ 18
פרק ה 19
הלכה א 19
הלכה ב 19
הלכה ו 20
הלכה ז 20
הלכה יג 20
הלכה טז 20
הלכה יח 21
פרק ו 21
הלכה א 21
הלכה ד 21
הלכה ח 22
הלכה ט 23
הלכה יב 23
הלכה טז 23
הלכה יז 24
הלכה יח 24
הלכה כ 24
הלכה כא 25

הלכה כג 25
פרק ז 25
הלכה א 25
הלכה ה 26
הלכה ז 26
הלכה ט 26
הלכה י 27
הלכה יב 27
הלכה יד 27
פרק ח 27
הלכה א 27
הלכה טז 28
פרק ט 28
הלכה א 28
פרק י 28
הלכה א 28
הלכה ב 29
הלכה ה 29
הלכה ו 29
הלכה ח 29
הלכה יא 30
הלכה יב 30
הלכה יח 31
פרק יא 31
הלכה א 31
הלכה טז 31
הלכה יח 31
פרק יב 31
הלכה א 31
הלכה ד 32
הלכה ז 32
הלכה ט 32
הלכה יא 32
הלכה טו 33
הלכה יז 33
הלכה יט 33
הלכה כ 34
הלכה כא 34
הלכה כב 35
הלכה כה 35
פרק יג 35
הלכה א 35
הלכה ו 36
הלכה ז 36
הלכה ח 36
הלכה ט 36
הלכה יא 37
הלכה יד 37
פרק יד 37
הלכה ז 37
הלכה ט 38
הלכה י 38
הלכה יא 38
הלכה יד 39
הלכה יז 39
הלכה יט 39
פרק טו 39
הלכה א 39
הלכה ב 40
הלכה ג 40
הלכה ה 40
הלכה ו 41
הלכה ז 41
הלכה ח 41

הלכה טו 41
הלכה כא 42
הלכה כה 42
הלכה כז 42
הלכה ל 42
הלכה לב 43
פרק טז 43
הלכה א 43
הלכה ג 43
הלכה ט 43
הלכה י 44
הלכה יב 44
פרק יז 44
הלכה א 44
הלכה ז 45
הלכה ח 45
הלכה יא 46
הלכה יב 47
הלכה יג 47
הלכה יד 47
הלכה טו 48
הלכה יז 48
הלכה יט 48
הלכה כא 48
פרק יח 49
הלכה א 49
הלכה ו 50
הלכה ז 51
הלכה ח 51
הלכה י 51
הלכה יג 51
הלכה כד 52
פרק יט 52
הלכה א 52
הלכה ב 52
הלכה ד 53
הלכה ה 53
הלכה ט 54
הלכה יא 54
הלכה יב 54
הלכה יד 55
הלכה טו 55
הלכה יז 55
פרק כ 56
הלכה א 56
הלכה ג 56
הלכה טז 57
פרק כא 57
הלכה א 57
הלכה ח 57
הלכה ט 57
פרק כב 58
הלכה א 58
הלכה יח 58

פרק א

הלכה א

הבא על אחת מכל העריות האמורות במזיד חייב כרת שנאמר כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו' ושניהם במשמע האיש והאשה ואם היו שוגגין חייבין חטאת קבועה דכתי' נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' וגו' ואין חטאת בא אלא על דבר שזדונו כרת דיליף מע"ז דחטאת קבועה כתיב בפרשה שאינו בא בדלות. ואין ממיתין ולא מלקין עד שיתרו דכתיב וראה את ערותה עד שיראוהו טעמו של דבר ואם אינו ענין לכרת דהא גליא קמי שמיא אי שוגג הוי אי מזיד הוי תנהו ענין למלקות ור' חזקיה תנא וכי יזיד איש על רעהו להרגו ואם הזיד לא נאמר אלא וכי יזיד משמע תמיד הוא בזדונו.

הלכה ד

והעריות שיש בהם מיתת ב"ד מהם בסקילה והם אלו אמו ואשת אביו וכלתו וזכור ובהמה ואשה המביאה בהמה עליה דבכולהו כתיב בפרשת קדושים דמיהם בם ילפינן מאוב וידעוני דכתיב בהם באבן ירגמו אותם דמיהם בם דהוי סקילה דהני נמי דכתיב בהו דמיהם בם הוו בסקילה.

הלכה ה

והעריות שהן בשריפה הבא על בת אשתו בחיי אשתו על בת בתה ועל בת בנה ועל אם אשתו ועל אם אמה ועל אם אביה והבא על בתו ועל בת בתו ועל בת בנו דכתיב כי יקח איש את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו אותו ואתהן וגו' אתהן שתיהם משמע וה"ק אם אשתו קיימת תשרף חמותו ואם לאו אין כאן עונש שריפה אלא אסור ארור שוכב עם חותנתו ומנין לעשות אם חמותו ואם חמיו כחמותו נאמר כאן בחמותו זמה את אשה ואת אמה זמה היא ונאמר באשה ובתה וכו' שארה הנה זמה היא מה להלן חייב הכתוב על בת בתה ועל בת בנה כבתה אף כאן נעשה אם חמותו ואם חמיו כחמותו לשרפה ומה להלן באזהרה דכתיב ערות אשה ובתה וגו' אף כאן חמותו ואם חמותו ואם חמיו באזהרה ושריפה באשה ובתה ובת בתה ובת בנה מהאי גזירה שוה דזמה זמה נמי נפקא ומה חמותו בחיי אשתו דכתיב אתהן אף בת אשתו בחיי אשתו דיליף לה מהאי ג"ש ובתו ובת בתו ובת בנו לשריפה נפקא לן מהנה הנה זמה זמה כתיב הכא כי ערותך הנה וכתיב באשה ובתה שארה הנה מה להלן זמה עמו כדכתיב שארה הנה זמה היא אף כאן זמה עמו ובתר דמייתינן זמה בשאר דידיה ילפי' בה שרפה בזמה זמה נאמר כאן

בשאר דידיה זמה דאייתינן ליה בג"ש דהנה הנה ונאמר בחמותו זמה ומה להלן בשרפה אף כאן בשרפה ואזהרה בבתו דלא כתיבא בהדיא מהאי ג"ש דהנה הנה זמה זמה הוא דנפקא והיינו בתו מאנוסתו דלאו בכלל אשה ובתה הויא.

הלכה ו

ואין ערוה בחנק אלא אשת איש בלבד דכתיב מות יומת הנואף והנואפת. ומיתה האמורה בתורה סתם אינה אלא חנק דמה מיתה האמורה בידי שמים דכתיב וימת גם אותו אין בה רושם חבורה וסימן אף מיתה האמורה בידי אדם סתם אין בה רושם וחבורה והיינו חנק דשריפה לא מצי' אמרת דמדקאמר רחמנא בת כהן שזנתה בשרפה מכלל דבת ישראל לאו בשרפה הילכך מות יומת הנואף על כרחיך חנק הוא ובת כהן בשרפה ובועלה בחנק דכתיב ובת כהן כי תחל וגו' באש תשרף ומדכתיב היא מחללת באש תשרף דרשינן היא תשרף ולא בועלה. ונערה מאורסה שניהם בסקילה שנאמר כי תהיה נערה בתולה וגו' וסקלתם אותם באבני' וכל מקום שנאמ' מות יומתו דמיהם בם הרי הם בסקיל' דיליף מאוב וידעוני דכתיב באבן ירגמו אותם דמיהם בם.

הלכה ז

שאר העריות כולן בכרת דכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו' וקאי אכלהו עריות דכתיבי בפרשת אחרי מות. וכל חייבי כריתות לוקין אם היו בעדים והתראה דכתיב גבי כרת לעיני ונכרתו לעיני בני עמם וכתיב גבי מלקות ונקלה אחיך לעיניך גמר לעיני מלעיניך למלקות ומלמד שכל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כרתן. וחייבי לאוין במזיד לוקין דומיא דלאו דחסימה שהוא כתוב אצל פרשת מלקות ובשוגג פטורין ושניות מדברי סופרים.

הלכה ט

אנוס פטור מכלום דכתיב ולנער' לא תעשה דבר וגו' מכאן שפטרה מן המיתה מנין אף מן הקרבן שנאמר אין לנערה חטא אף מן המכות מנין ת"ל חטא מות מלמד שכל אונסין שבתורה פטורים. ובועל שנתקשה לערוה אין לו אונס דאין קישוי אלא לדעת ואשה שתחלת ביאתה לבד באונס פטורה דיצר אלבשה וגם זה אונס שבתחלת בעילה שהיא באונס הלבישה הבועל יצר וכופה אותה לרצות.

הלכה י

והכנסת עטרה נקרא הראה דכתיב את מקורה הערה והוקשו כל עריות לנדה להראה מן התורה והראה בחייבי לאוין ילפינן מדגלי רחמנא גבי שפחה חרופה שכבת זרע משמע דבשאר חייבי לאוין בהראה לחודה מחייב וכיון שהערה חייבין שניהם דעל

הכנסת העטרה הוא החיוב בין כדרכה בין שלא כדרכה כדכתיב משכבי אשה הוקשו משכבות להדדי.

הלכה יא

המשמש באבר מת פטור מדכתיב עשה בנדה ותהי נדתה עליו אפילו בשעת נדתה תהא עליו ולא יפרוש משמע דמשום דהוי בקישוי הוא דלא יפרוש שיציאתו הנאה לו כביאתו עד שימות האבר דאז פטור מכל עונש אבל פוסל הוא מן התרומה.

הלכה יב

המתעסק בעריות חייב שהרי נהנה דבמלאכת שבת לחודה הוא דבעינן מלאכת מחשבת כבמשכן. ערוה והיא מתה פטור דכתיב באשת איש שכבת זרע ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע פרט למשמש מתה דסד"א לאחר מיתה נמי שארו מיקרי דכתיב כי אם לשארו וגו' וליחייב עליה באשת איש קמ"ל. והבא על הטריפה או על בהמה טרפ' והיא מפרכסת ואפילו שוחט בה ב' סימנים חייב עד שימות או יתיז ראשה [דלא ממעטינן לעיל אלא מתה ממש].

הלכה יג

כל שהיתה בת ג' שנים ויום אחד ומעלה גדול הבא עליה אם היא אסורה חייב מלקות או כרת או מיתה דהלכה למשה מסיני דביאת בת ג' שנים ויום אחד ביאה לחייב בועלה אם הוא גדול והיא פטורה דאינה בת עונשין וכן ביאת בן ט' שנים ויום א' ומעלה הויא ביאה לחייב האשה אם גדולה היא והוא פטור מכלום דאינו בר עונשין ואם היתה היא פחותה מג' שני' ויום א' או הוא פחות מבן ט' ויום א' שניהם פטורים דלא הויא ביאה.

הלכה יד

הראה בזכור הויא כגמר ביאה דכתיב בנדה את מקורה הערה וילפינן שאר עריות מנדה דכתי' כי כל אשר יעשה מכל התועבות ונכרתו הוקשו כל העריות זו לזו מה נדה בהראה אף שאר כל עריות בהראה ומשכבי אשה כתיב ביה בזכר דכל דמחייב באשה נמי מחייב ביה ואם היו שניהם גדולים נסקלים שנאמר ואת זכר לא תשכב קרי ביה נמי לא תשכיב אזהרה לבועל ולנבעל וסקילה דכתיב ואיש אשר ישכב את זכר דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני דמיהם בם מה להלן בסקילה כדכתיב באבן ירגמו אותם אף כאן בסקיל' וביאת בן ט' שנים ויום א' בגדול או ביאת גדול עליו הגדול נסקל והוא פטור דלא הוי בר עונשין אבל פחות מבן ט' שנים ויום א' ביאתו או ביאת אחר בו אינה ביאה דהלכ' היא דאין ביאה פחות מבן ט' ויום א' ושניהם פטורים. והבא על אנדרוגינוס דרך זכרותו חייב ודרך נקבותו פטור דאע"ג דמשכבי אשה כתיב תרי משכבות הרי את זכר

כתיב לומר דבמקום זכרותו והטומטום ספק הוא מדקפיד קרא אזכר ודאי לענין חגיגה דכתיב זכורך תרי זימני והאנדרוגינוס מותר לישא אשה דהא זכר הוי.

הלכה טז

הבא על הבהמה או הביאה עליו שניהם נסקלין דכתיב ובכל בהמה לא תתן שכבתך קרי ביה נמי לא תתן שכיבתך דמשמע בין שרבעה בין שהביאה עליו וסקילה ילפינן מדכתיב ואת הבהמה תהרוגו וכתיב במסית כי הרוג תהרגנו כמו שמיסת נסקל כדכתיב וסקלתו באבנים וכו' כמו כן בהמה וכמיתת הבהמה כך מיתת השוכב דאיתקשו להדדי. ואחד בהמה ואחד חיה ועוף הכל בסקילה ואיפשר דילפינן חיה ועוף מריבוייא דובכל בהמה כדילפינן חיה ועוף משבת מדכתיב וכל בהמתך דהוי ריבוייא ולא חילק הכתוב בין גדולה בין קטנה דבהמה איקרי ואפילו ביום לידתה. הבא עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב דכיון דבהמה לאו אורחא היא לבא עליה אדם ביאת תרי משכבי שוין וכיון שהערה בה או שהערת בו חייב דכתיב באחות אביו ואחות אמו כי את שארו הערה ואם אינו ענין לגופיה דהא אתיא הראה בהו מדאיתקשו כל העריות להראה דכתיב גבי נדה תנהו ענין להראה דבהמה. קטן בן ט' שנים ויום אחד שבא על הבהמה או הביאה עליו היא נסקלת על ידו דהא ביאתו ביאה כדאמרינן לעיל והוא פטור דאינו בר עונשין פחות מבן ט' ויום א' אין סוקלין את הבהמה דאין ביאתו ביאה וכן קטנה בת ג' שנים ויום א' שהביאה הבהמה עליה הבהמה נסקלת דביאתה ביאה ואם היתה גדולה שניהם נסקלים ומבת ג' שנים ולמטה אין הבהמה נסקלת על ידה דאין ביאתה ביאה מהלכתא כדאמרן. וכן שוכב או נשכבת לבהמה בשגגה אין הבהמה נסקלת אף על פי שהם גדולים דהוי ספק אי תקלה של מכשול עון וקלון שגנה עצמו בדבר מגונה בעינן והכא קלון איכא תקלה ליכא דכסבור מותר או דילמא אקלון דאיש הוא דחייבה רחמנא סקילה ואף ע"פ שאין תקלה אבל העריות שהיא א' גדול וא' קטן הקטן פטור והגדול חייב ער וישן ישן פטור מזיד ושוגג מזיד חייב שוגג פטור ומביא קרבן אנוס וברצון אנוס פטור דכתיב בנערה המאורשה ולנערה לא תעשה דבר דהויא אנוסה ואפילו הכי קטלינן ליה (אונס) ונראה דמינה ילפינן לשארה דאף על גב דחד מינייהו לא מיחייב אי משום קטן אי משום שוגג אפילו הכי הגדול או הבועל ברצון חייבים.

הלכה יט

משיראו המנאפים דבוקים זה בזה כדרך כל הבועלים נהרגים בראיה ואין צריך לעדים שיראו כמכחול בשפופרת דלא הזקיקתן תורה להסתכל כל כך ולישנא דקרא

דכתיב בעריות שכיבה וגילוי ערוה הכי משמע כדרך המנאפים אי נמי דסמכינן חזקה מדאוריתא וחזקה צורה זו היא שהערה.

הלכה כ

סומכין על החזקות אע"פ שאין ראיה ברורה שהם קרובים אלא על פי החזקה שזו אחות הבועל או אמו או בתו וכדילפינן לעיל חזקה מדאוריתא מבית המנוגע ועוד ראיה דאפילו במיתת ב"ד סמכינן אחזקה שדנה תורה במכה ומקלל אביו שיומת ומנין לנו ראיה ברורה שזה אביו אלא בחזקה כך שאר קרובים בחזקה. אשה שהוחזקה נדה בשכנותיה שראוה היום מלובשת בגדי נדותה בעלה לוקה עליה דהויא שפיר חזקה. עד א' שהעיד על אשת כהן שנטמאת אחר שקנא לה ונסתרה ובא עליה בעלה אח"כ לוקה עליה משום זונה דכל שנבעלה בעילה האסורה נעשית זונה דאין לשון זונה אלא שזנתה ויצתה מתחת בעלה לאחרים כמו כי זנית מעלי לשון מורדת ויוצאת מזה לזה ואע"פ שעיקר העדות בעד א' כבר הוחזקה בזונה וסומכין על החזקות.

הלכה כג

אע"פ שהאב נאמן לומר על בתו קדשתי' לפלוני ותנשא לו אינה נסקלת על פיו עד שיהיו עדים שנתארסה בפניהם דהא דילפינן דהאב נאמן מאת בתי נתתי וגו' נתינה הוא דילפינן ובנתינה לחוד הוא דמהימניה קרא לא לעונשין דקרא דוסקלוה דכתיב בתריה מיירי היכא דאיכא עדים וכן אין האשה נהרגת על פיה עד שיהיו שם עדים או תוחזק דלשויי נפשה חתיכה דאיסורא נאמנת לא לענין דיני נפשות:

פרק ב

הלכה א

אשת אביו ואשת בנו אשת אחיו ואשת אחי אביו הן ערוה עליו לעולם בין מן האירוסין בין מן הנישואין. דכיון דקדשה אשתו היא דכתיב כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיחה קידושין היא דגמרי' קיחה קיחה משדה עפרון. ובין שנתגרשו בין שלא נתגרשו. אשת אחיו שגרשה דכתיב נדה היא מה נדה אע"פ שיש לה התרה לאחר מכאן בשעת איסורא בכרת אף אשת אח אע"פ שיש לה התר לאחר מכאן בחיי בעלה אם גירשה בכרת בין בחיי בעליהן בין אחר מיתת בעליהן דכתיב באשת אב גבי עונש ערות אביו גלה מות יומתו וכו' יתירא לאיתויי אשת אביו לאחר מיתה ואזהרה ילפינן דכתיב גבי אזהרה ערות אשת אביך וגו' ערות אביך היא כלומר בהווייתה תהא לעולם. אזהרה לאשת אב לאחר מיתה ועונש לאחר מיתה באשת בנו ילפי' מג"ש

דדמיהם בם דכתיב באשת אב ובאשת בן מה באשת אב ענש לאחר מיתה כמחיים אף באשת בן ענש לאחר מיתה כמחיים. ואזהרה ילפינן מדכתיב אשת בנך היא בתר דכתיב כלתך ומשמע היא האמורה ברישא דקרא והאי דהדר כתבה לחייב עליה אף לאחר מיתה. ואשת אחיו ואשת אחי אביו לאחר מיתה נראה דילפינן מדכתיב באשת אח מן האם ערות אחיך היא היא בהווייתה תהא אחר מיתת אחיו דאינה מתיבמת וכ"ש לאשת אחיו מן האב כשיש לה בנים. ובאשת אחי אביו כתיב דודתך היא ובעונש נמי כתיב ערות אחיו גלה ערות דודו גלה דנראה דאתי לעונש דלאחר מיתה חוץ מאשת אחיו שלא הניח בן דכתיב ביה יבמה יבא עליה וגו'. ואם בא על א' מהם בחיי בעלה חייב שתים משום שאר בשר ומשום אשת איש שבאין כאחת דבשעת קידושין נעשה אשת אב או בן ואשת איש וכל חד שם באנפי נפשיה הוא.

הלכה ב

ובין בחיי אביו בין לאחר מיתתו חייב על אמו משום אשת אב ומשום אמו דאשת אביו משמע בין שהיא אמו בין שאינה אמו חייב עליה משום אשת אב ואמו בהדיא כתיב אזהרתה ערות אביך וערות אמך וגו' ועונש לאמו דכתיב אמך היא עשאה הכתוב לאמו שאינה אשת אביו כאלו היא אשת אביו דאמך היא משמע בהווייתה תהא כל צדדין שוין בה בין שהיא אשת אב בין שאינה אשת אב. אשת אחיו בין מאביו בין מאמו בין מנישואין בין מזנות ערוה עליו דכתיב באשת אח ערות אחיך היא לרבות אחיו מן האם וכתיב היא בהווייתה תהא דאע"ג דלענין יבום ילפינן אחוה מבני יעקב דהוו מן האם איכא למימר אחיו מן מצות ואחיו מן האם בשוה להכי איצטריך היא בהווייתה דאיסורא תהא ובין מנישואין בין מזנות דלא קפיד קרא אלא באחוה ולא אנישואין ואשת אחי אביו מן האב ולא מן האם מדאוריתא דכתיב הכא ערות דודו גלה וכתיב התם או דודו או בן דודו מה להלן מן האב ולא מן האם דאחי אביו מן האב הוא דהוי קרו' לענין גאולה ומצות גאולה מוטלת עליו יותר מקרובי האם אף כאן מן האב ולא מן האם. ואחותו בין מאחיו בין מאמו בין מנישואין בין מזנות דכתיב בת אביך או בת אמך וכתיב מולדת בית או מולדת חוץ דהיינו בזנות ואחותו מאשת אביו חייב עליה אף משם זה דכתיב ערות בת אשת אביך אבל אחותו מן אביו שאינה אשתו אינו חייב אלא משום אחות בלבד.

הלכה ה

אחות אמו בין מאביה בין מאמה בין מנישואין בין מזנות ערוה עליו משום אחות אם וכן אחות אב בכל גוונא ערוה עליו משום אחות אב דכתיב בפרשת קדושים וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה וגו' דלא הוה צריך להזהיר שכבר הזהיר בפרשת אחרי מות

ולא ה"ל לאשמועינן אלא עונש עונם ישאו לחוד כדעבד באשת אח ובאחותו אלא להכי אתא קרא יתירא לרבות אחות אב ואם מן האם וצריכי כדאיתא בדוכתא. ואחות אב ואם מזנות לא איצטריך קרא דבאחוה תליא מילתא ולא באישות ובאחותו דנפקא לן לעיל ממולדת חוץ נראה דהיינו טעמא משום דכתיב בקרא אחרינא ערות בת אשת אביך דהוי אחותו דמשמע דלהוי אחותו מאישות להכי בעינן מולדת חוץ לומר דאף באחותו מזנות חייב והאי בת אשת אביך לחייבו בשני לאוין כדאמר לעיל.

הלכה ו

בתו מזנות ערוה עליו משום בתו ובת בתו ובת בנו דהן ערוה עליו ואפילו מאנוסתו דרמינן קראי אהדדי כתיב ערות בת בנך או בת בתך וגו' לא תגלה הא בת בנה ובת בתה שלא ילדה ממך גלי וכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה משמע בין שילדתו לך בין מאיש אחר הא כיצד אם אנוסתך או מפותה לך היא אי אתה מוזהר על בתה אלא אם כן היא ממך ואם אשתך היא אתה מוזהר אף על בת שילדה מאיש אחר ובתו דלא כתיבא אתיא מג"ש דהנה הנה כתיב הכא בבת בנו ובת בתו ערות' הנה וכתיב התם בשאר אשתו הנה שארה הנה מה להלן בתה כבת בתה כדכתיב אשה ובתה וגו' אף כאן בתו כבת בתו דכתיבא בהדיא והיינו אפילו מאנוסתו דאלו מנשואתו חייב שתים משום בתו ומשום ערות אשה ובתה דמשתעי באישות מדכתיב בה לישנא דליקוחין דהוו קידושין דכתיב לא תקח ובעונש נמי כתיב אשר יקח את אשה או את אמה וכו'.

הלכה ז

אם אשתו ואמה ואם אביה ובתה ובת בתה ובת בנה כל א' משש קרובות אשתו אלו ערוה עליו אם בא על א' מהם בחייה אשתו שניהם נשרפים כדילפינן לעיל פ"א מהלכות אלו ולאחר מיתת אשתו אין בהם מיתת ב"ד שנאמר באש ישרפו אותו ואתהן בזמן ששתיהן קיימות אשתו וזו שבא עליה כדאמרינן לעיל ובזמן שאין שתיהן קיימות אין שם שריפה אלא כרת לרב ז"ל דאתהן שתיהן משמע וה"ק אם אשתו קיימת תשרף חמותו ואם לאו אין כאן עונש שריפה אבל מכרת דהוה בה מחיי אשתו נמי במזיד בלא עדים והתראה לא מיעטה קרא. ואחות אשתו ערוה עליו עד שתמות אשתו דכתיב ואשה אל אחותה וגו' עליה בחייה בין מאמה בין מאביה בין מנישואין בין מזנות דאחותה מיקרי בכל גוונא ולא נאסרה אשתו עליו בביאת א' משבע נשים אלו דהא בהיתר נשא עליו. הבועל אשה דרך זנות לא נאסרו א' קרובות אלו מדאוריתא דדרך ליקוחי ראשונה אסרה תורת שניה דכתיב באשה ובתה באזהרה ובעונש לישנא דליקוחין א"נ כדאמרן לעיל מערות בת בנך או בת בתך וגו' דמשמע הא בת בנה או בת בתה גלי והיינו באנוסתו

ומפותתו דאמר לעיל וכן האנוסה מותרת לקרובי האונס שלא נאמר אלא אשת ואין כאן אישות ומותר לישא קרובת אשת אביו או בנו ואשה ובת אחותה או בת אחיה כאחת דלא משכחת איסורא דקורבה אלא לבעל גופיה:

פרק ג

הלכה א

הבא על אשת קטן ואפילו יבם בן ט' ויום אחד שבא על יבמתו הבא אחר כך עליה פטור דאע"ג דמדאוריתא זקוקה לו אינה חשובה כאשתו דכתיב אשר ינאף את אשת איש פרט לאשת קטן. חרש אין לו נישואין מן התורה ולא שוטה אשת טומטום ואנדרוגינוס היא מקודשת בספק ואין מלקין ולא ממיתין על הספקות דאוודאי הוא דחייב רחמנא וכן על מקודשת או מגורשת בספק אין עונשין הבא עליה.

הלכה ב

קטנה שנתקדשה לגדול על יד אביה הבא עליה חייב חנק דהא אשת איש היא דיש לו רשות לקדשה כדכתיב את בתי נתתי לאיש הזה והיא פטורה דאינה בת עונשין.

הלכה ג

בת כהן שזנתה כשהיא אשת איש הרי היא בשרפה דכתיב ובת כהן כי תחל לזנות וגו' באש תשרף יכול אפילו פנויה לזנות כתיב ואין לי אלא שניסת לכהן דהשתא בזנות הוא דנתחללה כדכתיב ובת איש כהן כי תחל וכו' ניסת ללוי וישראל דכתיב בהו ושבה אל בית אביה מכלל דעד השתא כי איתא גבי בעל לא אכלה דמיתחלה וניסת לחייבי לאווין דקא מיתחלה וקיימא מעיקרא דכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעל' לפסול לה פסלה עולמית מתרומה מנין ת"ל איש כהן איש יתירא למה לי אלא למידרש דאב הוא דבעי' דליהוי איש כהן אבל בעל לא בעינן איש כהן דאבת כהן קפיד קרא שתהא בת כהן ולא אשת כהן. ובועלה בחנק שלא הוציא הכתוב לשריפה אלא היא לבדה דכתיב היא באש תשרף ולא בועלה וזוממיה וכן בת ישראל אשת כהן בחנק דבת כהן קאמר רחמנא.

הלכה ד

הבא על נערה מאורסה שניהם בסקילה כדכתיב וסקלתם אותם וגו' ואינם חייבים עד שתהיה נערה בתולה מאורסה כדכתיב בהדיא בקרא היא בבית אביה כדכתיב במוציא שם רע לזנות בית אביה. בוגרת או שנכנסה לחופה ולא נבעלה ואפילו מסרה אביה לשלוחי הבעל וזנתה בדרך הרי זו בחנק כנשואה ולא בסקילה כארוסה דכתיב וכי תהיה

נערה וגו' נערה לאפוקי בוגרת בתולה לאפוקי בעולה מבעלה מאורסה לאפוקי שנכנסה לחופה ולא נבעלה דאי תימא נבעלה היינו בתולה ולא בעולה ומסרוה לשלוחי הבעל דכת' לזנות בית אבי' פרט לשמסר לשלוחי הבעל דלאו בית אביה הוי. והבא על קטנה מאורסה בבית אביה הוא בסקילה דנערה דכתיב בקרא אל מיעוט אלא בוגרת ולישנא דעד שתהיה דנקט הרב ז"ל דמשמע קטנה אינו חייב סקילה וכדאוקימנא מתניתן דקתני אינו חייב עד שתהיה נערה אליבא דרבי מאיר דפוטר מסקיל' הבא על הקטנה ולא לרבנן דמחייבי והלכתא כותייהו היינו משום דמתני' לא איירי אלא ביה כדתנן אינו חייב אלא וכו' והרב ז"ל נקט לישנא בתרוייהו דכתב ואינם חייבים סקילה עד שתהיה וכו' דכשהיא קטנה אינם חייבים שניהם סקילה אלא הוא בלחוד דהיא אינה בת עונשין וא"כ שפיר דייק לישניה ולא נידוק מינה דאינו חייב סקילה בקטנה אלא דהיא פטורה כדאמר. ונערה מאורשה בת כהן שזנתה בסקילה דנשואה בת כהן יצתה מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשרפה אבל ארוסה דגבי בת ישראל בסקילה לא יצתה בבת כהן מכלל ארוסה בת ישראל דלא אפקיה רחמנא לבת כהן מכלל בת ישראל אלא להחמיר עליה משום דמחללת בית אביה וא"כ בנשואה איכא חומרא מחנק לשריפה אבל בארוסה אי אמרת דאפקה מסקילה דבת ישראל לשריפה היינו קולא דסקילה חמורה שכן נתנה למגדף ועובד ע"ז דחמירי טפי שפושטים ידם בעיקר.

הלכה ו

באו עליה עשרה כשהית' בתולה ברשות אבי' זה אחר זה הראשון בסקיל' וכולן בחנק כיון דלא הויא בתולה לגבייהו דהא נבעלה לראשון כדרכה ואם באו עליה שלא כדרכה אכתי קרינא בה בתולה וכולן בסקילה דאיתקשו משכבות אהדדי.

הלכה ז

גיורת או משוחררת אף על פי שנתגיירה ונשתחררה פחות מבת ג' שנים דהויא בחזקת בתולה הרי זו בחנק אם זנתה ככל אשת איש דכי כתיבא סקילה בנערה מאורסה בת ישראל כתיבא דכתיב כי עשתה נבלה בישראל.

הלכה ח

דין חדש יש במוציא שם רע דאפילו זנתה אחר שנכנסה לחופה ולא נבעלה מבעלה סוקלין אותה על פתח בית אביה דכל שלא נמצאו לה בתולים בבעיל' הבועל קאמר רחמנא וסקלוה וגו' כדכתיב ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים וגו' משמע דבכל ענין שלא נמצאו לה בתולים ואפילו תחתיו היא בסקילה ולא שני לן בית חמיה מבית אביה ובית אביה דכתיב במוציא שם רע לנערה מאורסה בלא הוצאת שם רע אתא

כדאמרי' לעיל. ושאר נערות מאורסות שזנו מאחר שיצאו מבית האב הן בחנק ונערה מאורסה שזנתה בבית אביה אף על פי שלא העידו עליה עדים אלא בבית חמיה הרי זו נסקלת על פתח בית אביה דכתיב והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה ובבאו עדים בבית חמיה כתיב האי קרא במוציא שם רע דכתיב ביה ואקרב עליה וגו' אלמא כשניסת מיירי אלא דבמוציא שם רע אפילו באו עדים בבית חמיה שזנתה בבית חמיה ובנערה מאורסה דוקא כשזנתה בבית אביה כדאמרינן נסקלת על פתח בית אביה ואם העידו עליה כשחזרה בבית אביה שזנתה בבית חמיה בלי מסירת האב הרי זו נסקלת על פתח שערי העיר דכתיב כי תהיה נערה מאורשה וגו' והוצאתם את שניהם אל שער העיר וגו'. באו עדים אחר שבגרה או אחר שבעלה בעלה אע"פ שהעידו שזנתה בבית אביה כשהיתה נערה הרי נסקלת בבית הסקילה ונראה דבוגר' ילפינן מדכתיב במוציא שם רע והוציאו את הנערה וגו' דמשמע נערה ולא בוגרת בזמן הוצאה לסקילה ובנערה מאורשה נמי כתיב את הנערה על דבר אשר לא צעקה וגו' דמשמע דבשעת הוצאה בעינן דליהוי נערה ולא בוגרת הא אי הויא בוגרת אין מוציאים אותה לא לבית אביה ולא לשער העיר אלא נסקלת בבית הסקילה וכיון דמפקינן בוגרת לבית הסקילה הכי נמי לבעולה דתרוייהו אי הוו מזנו השתא הוו בחנק.

הלכה יא

היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה נסקלת על פתח שער העיר דכתיב וסקלוה כל אנשי עירה וגו' ומתה והאי ומתה קרא יתירה לרבות לידתה בקדושה דלא תימא דמרבה הורתה נמי בקדושה דהאי ישראל מעליתא היא ולא תימא נמי הורתה ולידתה שלא בקדושה דא"כ בישראל דכתיב כי עשתה נבלה בישראל מאי אהני ליה ולמיתת סקילה נתרבתה לא לדבר אחר. עיר שרובה גוים סוקלין את הנערה המאורשה על פתח ב"ד דלא קרינא שעריך בעיר שרובה גוים ואם אין לה אב או אין לו בית נסקלת בבית הסקילה דלא נאמר פתח בית אב אלא למצוה מדמרבינן הורתה שלא בקדושה מדכתיב ומתה דהיינו אין לה אב משמע דפתח בית אביה לאו עיכובא הוא.

הלכה יב

ביאות הרבה בערוה חייב כרת או מיתת ב"ד בהתראה על כל אחד ואחד ונחשבות לו כעבירות הרבה כיון דכל חדא הויא ביאה באנפיה נפשה ואיכא התראה לכל חד וכן על ביאה אחד שחייבים עליה משמות הרבה מביאה קרבן בשוגג על כל א' ונחשבות לו עבירות הרבה במזיד ולוקה על כל אחת ואחת דכרת באחותו דכתיב ואיש כי יקח אחותו וגו' ונכרתו לא הוה צריך דבכלל כל חייבי כריתות דפרשת אחרי מות כתיב

ונכרתו הנפשות העושו' וגו' אלא אתא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו ומשכחת לה ברשיעה בר רשיעה הבא על אמו והוליד בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחות אמו שהיא אחותו ואחות אביו ובמלקיות ילפינן.

הלכה יג

שפחה חרופה האמורה בתורה היא שחציה שפחה וחציה בת חורין דכתי' בה והפדה לא נפדתה דמשמע פדוי' ואינה פדויה דהיינו חציה שפחה וחציה בת חורין ומקודשת לעבד עברי דתפסו בה קידושין דמחייב עלה רחמנא וודאי מקודשת לישראל היא וכתיב לא יומתו כי לא חופשה הא אם נשתחררה כולה חייבים עליה מיתת ב"ד שהרי נעשית אשת איש גמורה. ביאת שפחה זו משונה שלוקה היא דכתיב ביקורת תהיה בביקור תהיה דהוי לישנא דמלקות שאם אינה יכולה לקבל ארבעים אומדי' אותה בביקור ובמחשבה מכות הראויות להשתלש דלמלקות ניתן ולא למיתה והוא אינו לוקה דכתיב ביקורת תהיה היא ולא הוא. והביא את אשמו דהוא מבי' קרבן אחד שוגג ואחד מזיד מביא אשם דכתיב ונסלח לו מחטאתו אשר חטא הדר כתב תו תרי זמני לעשות מזיד כשוגג והבא עליה ביאות הרבה בזדון בין בשגגה מביא עליה אשם א' דכתיב וכפר עליו הכהן וגו' על חטאתו אשר חטא מדמצי למיכתב על חטאתו ולישתוק וכתב אשר חטא לאתויי חטאות הרבה והיא חייבת מלקות על כל ביאה שלא נתמעט אלא הוא לפוטרו בקרבן א' מדכתיב מחטאתו אשר חטא אבל היא כשאר חייבי לאוין. המערה בשפחה חרופה פטור עד שיגמור ביאתו דכתיב בה שכבת זרע ואינו חייב אלא על הגדולה הבעולה המזידה וברצונה דקטנה אינה בת עונשין ובעולה בעי דכתיב נחרפת דהוי לישנא דשנויי שנשתנית מברייתא דריפות דבר שנשתנה על ידי כתישה וכאן נמי על ידי אבר שמשמש מזידה דקרא דענשה מלקות במזיד הוא דלא אשכחן ליה בשוגג וברצונה דאנוס רחמנא פטריה כדכתיב אין לנערה חטא וגו' וישנה נמי לאו אדעתא. ושלא כדרכה פטור דכתיב שכבת זרע וכל שהיא פטורה ממלקות הוא פטור מקרבן דכתיב ואיש כי ישכב את אשה וגו' או חופשה לא ניתן לה מכדי עד האידנא באיש קמשתעי קרא ליכתוב והביא את אשמו ולבסוף בקורת תהיה אמאי כתב איפכא לומר אם בקורת תהיה היא והביא הוא את אשמו ואם לאו לא יביא. בן ט' שנים ויום א' שביאתו ביאה הבא על שפחה חרופה הוא מביא קרבן כיון שהיא לוקה דכל שהיא לוקה מביא הוא קרבן כדילפי' מדכתיב בקורת תהיה והביא את אשמו ולא קאמר והביא האיש ומשמע אם בקורת תהיה והביא הוא את אשמו:

פרק ד

הלכה א

הנדה הרי היא כשאר העריות המערה בה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב כרת דאיתקשו משכבות להדדי דכתיב משכבי אשה ואפילו היתה קטנה בת ג' שנים ויום א' דביאתה ביאה כשאר עריות שהבת מטמאה בנדה ואפילו ביום לידתה דכתיב בנדה ואשה כי תהיה זבה וגו' אין לי אלא אשה בת יום אחד לנדה מנין תלמוד לומר ואשה ובת עשרה ימים מטמאה כזבה ובת עשרה ימים שהם ז' ימי נדה וג' לשתהיה זבה גדולה כדכתיב ימים רבים בלא עת נדתה ימים שנים רבים ג' היא מטמאה בזיבה כדכתיב ואשה כי תהיה זבה אין לי אלא אשה בת עשרה ימים מנין ת"ל ואשה כי תזוב וגו' ודבר זה ג"כ מפי השמועה למדו שאין הפרש בין גדולה לקטנה לטומאת נדות וזיבות.

הלכה ב

וא' הבא על הנדה כל שבעת הימים אפילו לא ראתה אלא יום ראשון וא' הבא על יולדת זכר כל שבעה או על יולדת נקבה כל י"ד או על הזבה כל ימי זובה וספירתה בין שפחה בין משוחררת הכל בכרת דכתיב בנדה שבעת ימים תהיה בנדתה ובזבה נאמר כל ימי זוב טומאתה כימי נדתה תהיה וביולדת זכר נאמר כימי נדת דותה וביולדת נקבה וטמאה שבועים כנדתה וכתיב ואשה כי תזוב זוב לרבות גיורת שפחה ומשוחררת שהן מיטמאו' בזיבה א"נ דכתיב דבר אל בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גיורת שפחה ומשוחררת מנין ת"ל אשה כי תזריע וגו'. וכל שלא טבלו במי מקוה אפילו אחר כמה שנים חייב כרת שבמים וטבילה תלה הכתוב שנאמר ורחצו במים זה בנין אב לכל טמא שהוא בטומאתו עד שיטבול וכתיב נמי בנדה תהיה ודרשינן תהיה בנדתה עד שתבא במים.

הלכה ד

הגוים אין חייבים עליהם משום נדה ולא משום זבה ולא משום יולדת דכתיב בזיבה דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם וגו' איש איש כי יהיה זב מבשרו בני ישראל מטמאים בזיבה ואין גוים מטמאים בזיבה.

הלכה ה

כל דם שתראה היולדת בתוך ל"ג יום לזכר וס"ו לנקבה נקרא דם טוהר וטובלת אחר שבעה לזכר וי"ד לנקבה ומשמשת מטתה דמעין א' הוא והתורה טמאתו והתורה טהרתו ואפילו הדם שותת דכתיב ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה ובנקבה נמי כתיב ששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה דמשמע אף על פי שרואה טהורה.

הלכה ו

כל חייבי טבילות טבילתן ביום דכתיב בהזאה והזה הטהור על הטמא ביום השביעי ואיתקש טבילה להזאה דכתיב בסופיה ורחץ במים וגו' וה"ה לזב וזבה חוץ מנדה ויולדת שהרי אומר בנדה שבעת ימים תהיה בנדתה השבעה כולן בנדתה וטובלת בלילה וכן יולדת זכר דכתיב וטמאה שבעת ימים ויולדת נקבה בליל ט"ו יום ללידת נקבה דכתיב וטמאה שבועים כנדתה.

הלכה ט

כל הנשים שיש להם וסת בחזקת טהרה לבעליהן כל שלא הגיע זמן וסתה דחזקה הויא מדאוריתא עד שתאמר לו טמאה אני או עד שתוחזק נדה בשכנותיה דלבשה בגדי נדותה והויא חזקה. הלך בעלה למדינה אחרת והניחה טהורה כשיבא אינו צריך לשאול אפילו מצאה ישנה יכול לבא עליה מן התורה ואפילו בעונת וסתה דהויא בחזקת טהורה דווסתות מדרבנן ואם הניחה נדה אסור עד שתאמר טהורה אני דאוקימנא לה אחזקתה.

הלכה י

האשה שאמרה לבעלה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני ונתנה אמתלא לדבריה נאמנת דסברא היא היא אסרה גופה בדיבורה והיא התירה גופה דהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

הלכה יא

היה משמש עם הטהורה ואמרה נטמאתי לא יפרוש מיד והוא בקישוייו שהנאה לו ביציאתו כביאתו דכתיב ותהי נדתה עליו ודרשינן אפילו בשעת נדותה תהא עליו ואם פירש והוא בקישוייו חייב כרת כנדה אלא כשימות האבר יפרוש ממנה.

הלכה כ

מי שראתה דם בשעת תשמיש ג' פעמים עם בעלה אסורה לבעל זה לעולם דהוחזקה להיות רואה בשעת תשמיש עם בעל זה וחזקה כזו בתלתא זימני הויא מדאוריתא כדאשכחן בשור המועד דבתלתא זימני מחזקי' ליה במועד כדכתיב שור מועד הוא מתמול שלשום ולא ישמרנו בעליו תמול חד מתמול תרי שלשום תלתא ולא ישמרנו בעליו אתאן לנגיחה רביעית שאם לא ישמרנו משלם מן העליה ואם שמשה סמוך לוסתה או היתה בה מכה תולה בוסת או במכה ואין כאן חזקה ואם דם מכתה משונה אינה תולה והרי יש לה חזקה דרואה דם בשעת תשמיש עם בעל זה ונאמנת אשה לומר שיש לה מכה וממנה הדם יוצא דהתורה האמינתה דכתיב וספרה לה לעצמה. ואע"פ שהוחזקה לראות דם בשעת תשמיש עם בעל זה מותרת להנשא לשני דאין כל האצבעות שוות

הוחזקה בג' פעמים גם בשני תתגרש ותנשא לשלישי ואם הוחזקה בג' פעמים ג"כ לג' אסורה להנשא עד שתבריא מחולי זה שהרי הוחזקה לראות בשעת תשמיש לכל דבג' הויא חזקה כדילפינן:

פרק ה

הלכה א

אשה מתטמאה באונס בין לנדה בין לזיבות לנדה דכתיב ואשה כי תהיה זבה מ"מ והאי קרא בנדה משתעי מדכתיב בפרשה שניה ימים רבים בלא עת נדתה משמע דפרשה ראשונה הויא בעת נידתה ובזיבה נמי כתיב כי תזוב דמה דמשמע זוב מכל מקום ואפילו באונס ואפילו ראתה טיפת דם כחרדל הרי היא כמי שזב דם הרבה ממנה דדם קאמר רחמנא בין מרובה בין מועט ומדאיצטריך כימי נדת דותה ללידה יבשתא למאן דקאמר אפשר לפתיחת הקבר בלא דם משמע דבנדה בכל שהוא דם הויא נדה.

הלכה ב

כל הנשים מתטמאות בבית החיצון ואע"פ שלא יצא לחוץ אלא נעקר מן הרחם דכתיב דם יהיה זובה בבשרה משמע בתוך בשרה והיינו למטה מבין השינים. דם הבא מן החדר שהוא המקור כולו טמא חוץ מדם טוהר דמעין א' הוי והתורה טמאת והתורה טהרתו בימי טוהר. ודם העליה שהוא למעלה מן החדר כולו טהור דכתיב מקור דמיה דוקא דמי מקור דהיינו חדר א"נ מקור דמי' כתיב דמיה מקום שמצויים דמים הרבה ובעליה ליכא אלא מין אח'. דם הנמצא בפרוזדור שהוא צואר הרחם כולו נמצא מן הלול שהוא כמו נקב פתוח מן העליה לגג הפרוזדור ולפנים לצד החדר הרי זה טמא שחזקתו מן החדר דאי מן העליה הוי מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאישתכוחי דהא כי יורד מן הלול בפרוזדור כלפי חוץ יורד ויוצא דרך יציאה ואינו חוזר לצד אחוריה דהיינו מקור וחייבין עליו על ביאת מקדש דודאי טמאה ושורפים עליו תרומה וקדשים כדין טמא שנגע בקדש ואין אומרין שמא מן העליה ירד ומה שנמצא לפנים הוא ששכבה פרקדנית וחזרה הדם לצד אחוריה שהיא לפנים כלפי המקור שרוב הדמים הנמצאים כאן מן החדר הם. נמצא הדם בפרוזדור חוץ לנקב הרי טומאתו בספק שמא מן החדר בא או מן העליה שתת דרך הלול דאע"ג דאיכא לאחזוקי טפי בדם עליה דאי מחדר לא הוה אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ דהוה נפיק דרך פתח פרוזדור אפ"ה מטמאינן לה בספק דילמא שחקה ונפלה על פניה ונשתרבב הדם בכל הפרוזדור ובא לצד פניה ואין שורפין עליו תרומה וקדשים ואין חייבים על ביאת מקדש.

הלכה ו

לא כל משקה הבא מן החדר מטמא אלא הדם בלבד שנאמר דם יהיה זובה לפיכך כל שאין מראיו מראה דם טהור דילפינן דאיכא דם טהור מדכתיב בין דם לדם בין דם טמא לדם טהור.

הלכה ז

וחמשה דמים טמאים באשה האדום בעמוד ראשון של הקזת בן אדם השחור כדיו יבש כעלה האמצעי של קנה האמצעי של קרן כרכום כמימי אדמה מבקעת וכיוצא בה שהיה אדומה אם היה הדם כמראה א' מהם או עמוק טמא היה דיהא ממנו הרי זה טהור וכיין המזוג ממש שהוא יין השרוי של ארץ ישראל חדש מזוג בשני חלקי מים ואם היה עמוק או דיהא ממנו טהור סתם דם הוא אדום כדכתיב ויראו מואב את המים אדומים כדם ולא תימא אדום שבאדומים הוא דהוי דם ותו לא דכתיב דמיה דמיה והיא גלתה את מקור דמיה וטהרה דמיה הרי ארבע מיני אדמומית טמאה ושחור בכלל אדום הוא אלא שלקה. נאמנת אשה לומר כמראה זה ראיתי ואבדתיו והחכם מטמא לה או מטהר דאשה נאמנת לעצמה כדכתיב וספרה לה.

הלכה יג

המפלת חתיכה אע"פ שהיא אדומה אם יש עמה דם טמאה משום נדה ואם לאו טהורה דלאו לידה היא דאי לידה הויא בלא דם נמי טמאה דכתיב כימי נדת דותה תטמא ואפילו נקרעה ונמצאה דם בתוכה טהורה שאין זה דם נדה דכתיב דם יהיה זובה בבשרה בבשרה משמע שיצא דרך כותלי בית הרחם בלי הפסק ולא בשפיר ולא בחתיכה. הפילה חתיכה קרועה ודם אגור בתוכה כיון דאיכא ביקועים מבחוץ והדם שם טמאה דבבשרה קרינא ביה כיון דנוגע הדם ברחם דרך הביקועין הפילה כמין קליפה כשערה כעפר כיבחושין אם היה מראיהן אדום תטיל למי' פושרין אם נימוחו טמאה משום נדה דדם הוא אלא שקפא. הרואה דם יבש טמאה דדמה ואפילו יבש משמע דהא דכתיב כי יזוב זוב משמע לה אורחא דמילתא נקט ואם שהו מעת לעת ונימוחו הרי זה ספק שמא דכיון דלא נימוח תוך לילה או יום מספקא לן אי הוי דם נדה או דם מכה וספקא דאוריתא לחומרא. הפילה כמין דגים חגבים שקצים ורמשים אם אין עמהם דם טהורה דהני לאו לידה נינהו אלא אי איכא דם טמאה משום דם נדה.

הלכה טז

הכניסה שפופרת בפרוזדור וראתה דם בתוכה טהורה שנאמר דם יהיה זובה בבשרה עד שתראה בבשרה דרך כותלי בית הרחם דהא דילפינן מבבשרה לדם שנעקר מן הרחם

אע"פ שלא יצא לחוץ היינו משום דנימא קרא בבשר מאי בבשרה ש"מ תרתי. האשה שהשתינה מים ויצא דם עם מימי רגלים טהורה שאין מי רגלים מן החדר ודם זה דם מכה הוא בחלחולת או בכוליא.

הלכה יח

דם בתולים טהור הוא דלא טמאה תורה אלא דם הבא מן המקור וזהו דם חבורה ובתולה שראתה דם אחר שחיתה המכה הרי זה דם נדה דהא חיתה מכת בתוליה. הבועל בתולה ולא יצא ממנה דם וחזר ובעלה ויצא ממנה דם ואפילו קטנה הרי זה דם נדה שאלו היתה דם בתולים היה בא בתחלה. הבועל פחות מבת שלש ויצא ממנה דם הרי זה דם בתולים דדם בתולים מיזל אזלי ואתו בתוך ג' שנים ויום א':

פרק ו

הלכה א

דם הנדה והזבה ודם הקושי והיולדת ודם טוהר של יולדת כולו דם א' הוא ומן המקור הוא בא דלא חלקה תורה בין נדה לזבה אלא בימים וביולדת נמי כתיב וטהרה ממקור דמיה דכולהו דם ממקור הוו והתורה טמאתו והתורה טהרתו. כל ימי האשה מיום ראייתה תספור לעולם שבעה נקיים מתחלת יום ראייתה והם הנקראים ימי נדתה ואחריהן י"א יום והם הנקראים ימי זיבתה ואחריהן שבעה ואחריהן י"א וכן לעולם והלכה למשה מסיני הוא שאין בין זמן נדה לזמן נדה אלא אחד עשר יום.

הלכה ד

כל דם שתראה בימי נדתה בין ראתה כל שבעה בין לא ראתה אלא יום ראשון בלבד הרי זו נדה כל שבעת הימים וכל דם שתראה בימי זיבתה הרי זה דם זיבה אם ראתה יום א' או ב' ימים נקראת זבה קטנה ושומרת יום כנגד יום ואם ראתה שלשה ימים זה אחר זה הרי זו זבה גדולה וסופרת שבעה נקיים ולר"ע דלא גמר הך הלכתא הלכה למשה מסיני ליליף לה מקראי דתניא יכול הרואה ג' ימים בתחלת ימי נדה רצופים תהא זבה לספירת ז' ימים נקיים ולקרבן דכתיב ימים רבים וקא מצריך לה ספירה וקרבן ומה אני מקיים אשה כי תהיה זבה האמור בפ' ראשונה שלא הצריכה ז' נקיים וקרבן ברואה יום אחד אבל ראתה ג' תהא זבה תלמוד לומר בפרשה שנייה בלא עת נדתה איני אומר לך אלא ברואה ג' אחר ימי נדתה סמוך לנדתה ראתה שמיני תשיעי עשירי וי"א אין לי אלא יום ראשון מנין לרבות מופלג שנים שלשה עד עשרה שכולם יש להם דין אחד אמרת מה מצינו ברביעי שראוי לספירת נקיים אם ראתה אב"ג ופסקה וראוי לזיבה לצרף עם בג"ד אם לא

ראתה כא' דהא אתרבי מופלג יום א' מקרא דאו כי תזוב דהיינו בג"ד ואף אני מרבה כל אלו עד עשרה ועשרה בכלל שהן ראויים לספירה שאם ראתה ג' ראשונים משכי שבעה נקיים עד עשרה שיהו נמי ראויים לזיבה באי זה מהם שתראה רצופים ומנין לרבות י"א שיצטרפו עם הראשונים לזיבה לג' רצופים ואע"ג שאינו ראוי לספירת נקיים של זיבת ג' ראשונים ת"ל בלא עת נדתה ואפילו מופלג לימים הרבה יכול כיון דכתיב בלא עת נדתה שאני מרבה אף י"ב שאם ראתה י' י"א י"ב תהא זבה גמורה ולא תהא תחלת נדה כראיית י"ב אלא מצטרף לזיבה ליום י"א אמרת לאו מרבה אני י"א שהוא ראוי לספירת זיבה או כי תזוב דזיבה רביעי מתרבה מאו כי תזוב ולאותה זיבה משכי ימי ספירה עד י"א ומוציא אני שנים עשר שאין ראוי לספירת ריבוי דאו כי תזוב שאינו מימי זיבה אלא תחלת נדה הוא הרי לך י"א יום שבין נדה לנדה מקראי. וזבה גדולה סופרת שבעה נקיים רצופים דכתיב ואם טהרה מזובה כשתפסוק מזיבה וספרה לה שבעה ימים יכול בין סמוכים בין מפוזרין דאע"ג דראתה בנתים מצית משלמי שבעה נקיים ת"ל ואחר תטהר אחד אחד לכולן כלומר שלא יהא לנקיים שלה אלא אחד אחד בלבד ואלו ראתה בנתים ומשלמה בתר הכי שבעה נקיים הוו להו תרי אחד הילכך ילפינן דאי ראתה בנתים סותר מנינא ואח"כ מונת שבעה רצופים כדי שלא תהיה להן שתאחר אחד אחד אין לי שתהא זבה גדולה אלא הרואה ג' מנין לרואה שנים שתהא זבה קטנה ת"ל ימי זוב טומאתה ומנין אפילו יום א' ת"ל כל ימי ומנין דאי ראתה ב' ימים או יום א' שתהא שומרת יום א' בלבד ואח"כ תטהר ת"ל טמאה היא דכיון דכתב כימי נדתה תהיה משמע דהויא טמאה כנדה ומה ת"ל טמאה היא למעוטי שאינה משמרת אלא יום א' בלבד יכול כשם שסופרת אחד לאחד תשמור שנים ת"ל כל ימי זוב טמאתה כמשכב נדתה יהיה לה להכי כתב יהיה לה דמשמע מיעוטא דאין לה אלא יום א' ורואה ג' ימים רצופים כימי זיבה ונקראת זבה סתם ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט רבים שנים רבים מרובים על השנים הרי ג'.

הלכה ח

אין בין זבה גדולה לזבה קטנה אלא ספירת שבעה והבאת קרבן שזבה גדולה סופרת שבעה ימים נקיים וזבה קטנה אינה סופרת אלא יום א' בלבד כמו שנתבאר וזבה גדולה מביאה קרבן כשתטהר דכתיב וביום השמיני תקח לה וזבה קטנה אינה מביאה קרבן דכי כתיב וביום השמיני וכו' היינו שמיני לאחר ספירת שבעה נקיים דזבה גדולה אבל לענין טומא' ואיסור ביאה שתיהן שוות דכתיב טמאה היא מלמד שמטמאה את בועלה כנדה שמפורש בה אשר ישכב איש אותה ומנין שהיא עושה משכב ומושב ת"ל כמשכב

נדתה ואין לי עושה משכב ומושב בימים שאחר הנדה אלא הרואה ג' ימים שני ימים מנין ת"ל כל משכב וגו' כל ימי זובה יום א' מנין ת"ל כל ימי.

הלכה ט

זבה קטנה ששומרת יום כנגד יום טובלת ביום ששומרת אחר הנץ החמה כיון דהאי אחד לא' משום ספירה היא מדוגמת ספירת ז' נקיים דזבה גדולה דביממא היא דטבלה ביום השביעי דכתיב וספרה לה שבעת ימים ומשעת הנץ החמה של יום שביעי טובלת דמקצת היום ככולו דאע"ג דבנדה נמי כתיב שבעת ימים כי הכא ובעינן התם דלהוו שלמים ואינה טובלת אלא בליל שמיני היינו משום דכתיב תהיה בנדתה דמשמע תהא בנדתה כל שבעה אבל הכא דלא כתיב אלא וספרה לה (אלא) שבעת ימים ולא כתיב תהיה מקצת יום שביעי ככולו וטובלת ומותרת לבעלה לערב.

הלכה יב

וזבה קטנה שטבלה בליל של יום השימור וזבה גדולה בליל של יום שביעי כאלו לא טבלה והיא כנדה שטבלה תוך שבעה דספירה ביממא היא כדכתיב וספרה לה שבעת ימים והבא עליהן אחר טבילת הנץ החמה באותו יום פטור מכרת כיון שטבלה בזמן הראוי לטבילתה אלא שאם ראתה דם ביום זה אחר שטבלה נמצאת זבה למפרע וכל שנגע בה טמא למפרע ובועלה והיא חייבים בקרבן דסתרה ספירה בראייתה דכל שבעת ימים בעינן דלהוו נקיים כדכתיב שבעת ימים ואחר תטהר והכי נמי בשומרת יום בעינן דלהו כולו בטהרה דיום אחד דילפינן לזבה קטנה הוי דומיא דשבעה לזבה גדולה וזבה גדולה שראתה ביום שביעי סתרה הכל וחוזרת למצות ז' נקיים מאחר היום הטמא דהא ילפינן לעיל דבעינן להו רצופים דאחד אחד הוא דבעינן לשבעה ימים נקיים לא שני אחד וכדילפינן לעיל.

הלכה טז

פלטה שכבת זרע בתוך ימי הספירה קי"ל דפולטת זרע תוך ג' ימים טמאה דאכתי לא מסרחה שכבת זרע וראויה לקלוט ולהיות ולד נוצר הימנה וקרינא ביה שכבת זרע הראוי להזריע מדהקפיד הכתוב על טומאת קרי במתן תורה דכתיב היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה והאי משום פליטת זרע האשה הוי כדאמר דאלו משום אנשים שלא יטמאו בשכבת זרע לא בעיא ג' ימים דלא הוי אלא טומאת ערב ואע"ג דישמשו מטתם יום א' קודם מתן תורה היו טובלים לערב והיו טהורים כדכתיב ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע וכו' ורחץ במים וטמא עד הערב אלא הקפידה תורה שלא ישמשו מטותיהם כדי שלא תפלטו נשותיהם שכבת זרע תוך ג' וכשהיא סרוחה אחר ג' מיעטיה רחמנא

דכתיב וכל בגד וכל כלי עור אשר יהיה עליו שכבת זרע פרט לשכבת זרע שהיא סרוחה דאינה ראויה להזריע והכא דפלטה שכבת זרע כגון ששמשה בזוב ופסקה והתחילה למנות ופלטה שכבת זרע סותרת יום א' דאע"ג דאחר תטהר קאמר רחמנא אחד אחד לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם היינו טומאת זיבה שלא תהא מפסקת ביניהם אבל קרי לא הוי הפסקה וחוזרת למנינה כזב שראה קרי שסותרה יום א' וחוזר למנינו דהא דכתיב ביה שבעה ימים לטהרתו דמשמע טהרה א' שלא תהא הפסקה ביניהם היינו הפסקה טומאת זיבה אבל קרי לא הוי הפסקה ואינו סותר אלא יום א' דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה מקיש זב לבעל קרי מה זבה סותרת כדכתיב לטהרתו אף בעל קרי סותר אימר זיבה סותרת הכל אף קרי סותר הכל ת"ל לטמאה בה אין לך סתירה אלא בטומאה דאמור בה ומה טומאה דאמור בה יום א' אף סתירתה יום א'. יום י"ב מימי זובתה אינו מצטרף לעשרה וי"א להיותה זבה גדולה דשנים עשר אינו ראוי לספירת או כי תזוב וכדאמר לעיל אלא הויא תחלת נדה.

הלכה יז

ראתה דם באחד עשר מימי זיבתה וטבלה לערב שהיא ליל י"ב ושמשה מטתה אינם חייבים כרת דהא דאמרן דשומרת יום כנגד יום אם טבלה בליל יום השימור כאלו לא טבלה היינו ראתה קודם יום אחד עשר אבל רואה ביום י"א לא בעיא שימור יום מדאוריתא משום דאינו מצטרף לזיבה ואינה שומרת יום כנגד יום אלא יום הראוי לזיבה.

הלכה יח

טבלה ביום י"ב אחר הנץ החמה ובעלה אפילו ראתה דם אחר שבא עליה אין בכך כלום שזה דם נדה הוא ואינו מצטרף ליום שלפניו. ראתה בסוף יום שביעי בין השמשות עם שני ימים שלאחריו או בסוף יום י"א עם שני ימים שלפניו הויא ספק זבה גדולה.

הלכה כ

נדה שבדקה עצמה בתוך ימי נדתה ומצאה שפסק הדם ואפילו ביום ב' לנדתה ולא בדקה עוד עד לאחר ימים רבים ומצאה טומאה כל אותן הימים שלא בדקה טהרה דהואיל ותחלתן בטהרה מחזקינן לכולהו בטהרה דחזקה דאוריתא וכדאמרי' בכמה דוכתי. בדקה עצמה ומצאה טמאה ואפי' בשביעי ובין השמשות לא בדקה לפרוש מטומאת נדה אלא המתינה ימים ואחר כך בדקה ומצאה טהור הרי זו ספק זבה דכיון דלא הפרישה בטהרה לא שחרית ולא ערבית איכא לספוקי ברואה ח' וט' וי' ואם מצאה טמאה הרי זו זבה וודאית שכיון שבתחלה מצאה טמא ולבסוף טמא הרי זו בחזקת שלא פסק ויום

ראשון של נדה אף ע"פ שמצאה בו טהור הרי זה כמי שמצא טמא שהוחזק מעין פתוח ודמים חוזרים לה אע"פ שפסקה.

הלכה כא

זבה שבדקה עצמה בראשון מימי הספירה ומצאה טהור ולא בדקה עד יום שביעי ומצאה טהור הרי זו בחזקת טהרה וכן ביום השמיני שמצאה טהור הרי זו בחזקת טהרה וכן בזב.

הלכה כג

כל אשה שהיא ספק נדה ספק זבה צריכה לשבת ז' ימים נקיים כזבה דהויא ספקא דאוריתא ומביאת קרבן זבה ואינו נאכל שמא אין כאן זיבה כמו שיתבאר במקומו בס"ד:

פרק ז

הלכה א

דם קושי שבימי נדתה הרי הוא דם נדה ושבימי זיבה טהורה דכתיב דמה דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד וכתיב וטמאה שבועים כנדתה ולא כזיבתה מכלל דזיבתה טהור היכא משכחת לה זיבה טהורה אלא זו דם קושי מימי זיבה ואע"ג דכתיב שבועים כנדתה אצטריך דמה דאי לאו דמה הוה אמינא כנדתה לא כזיבתה ואפילו בשופי שהפסיק שופי בין קושי ללידה נימא טהורה הואיל ודם בקושי בא להכי כתיב דמה ואין קשוי לנפלים דקישוי דנפל בשופי דולד דלא הוי מחמת ולד כדאמרינן. דם קושי י"ד יום קודם שתלד טהור ט"ו יום הוי דם זיבה דכתיב וטמאה שבועים כנדתה ולא כזיבתה מכלל דזיבתה טהורה וכמה שבועים דמהכא גמרינן לעיל קושי בימי זיבה. ואם פסק לה הצער אחר שלשה ימים ועמדה בנחת כ"ד שעות אפילו לא פסק הדם וחזר הצער אחר כ"ד שעות הרי זו זבה שאינו מחמת הולד ואם ילדה אחר כך הרי זו יולדת בזוב דלא טהר רחמנא יולדת בזוב אלא דם דאתי מחמ' ולד אבל היכא ששפתה מן הצער כ"ד שעות דם שראתה אינה מחמת וולד קושי הסמוך ללידה אין זו יולדת בזוב דדם קושי הוי מחמת וולד וכתיב דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ושופי יום שלישי הסמוך ללידה הרי יולדת בזוב דכיון דלא קשתה לא הוי מחמת וולד ושופי של יום הלידה גופה לא הוי שופי דבעינן שופי כל יום ג' המביאה לידי זיבה והכא כיון דילדה באותו יום אין לך קושי גדול מזה ואין זו יולדת בזוב שהרי יום הלידה סמוך ליום הקושי שלפניו וכשראתה א' בקושי ושנים בשופי וילדה בשני של שופי דלא הוי יום הלידה סמוך ליום קושי נמי לא הויא יולדת בזוב דבעינן שופי כל יום ג' המביאה לידי זיבה כדאמרינן. הפילה בג' ואין ידוע

מה הפילה אם הוא נפל או רוח בעלמא הרי זו ספק זבה וספק יולדת דאם היה ולד גמור הרי כאן לידה ולא זיבה ואפילו ראת דם עם לידתה להשלים ג' ראיות דרחמ' טהריה כדילפינן מדמה ואם לא היה ולד וראת דם עם לידתה הרי כאן זיבה גמורה דהשתא לאו קושי סמוך ללידה הוא דאין כאן לידה ואם לא היה ולד ולא ראתה דם אין כאן לא לידה ולא זיבה דשני ימים ראת לבד.

הלכה ה

יולדות בזוב הויא זבה וסופרות ז' נקיים כדכתיב וספרה לה ומביא קרבן זבה כיון דהויא זבה וקרבן יולדת כיון דילדה ולידה אינה סותרת מנין שבע' אם התחילה למנו' וילדה וימי לידתה שאינה רואה בהן עולין לה לספירת ז' נקיים דכתיב ואם טהרה מזובה מזובה ולא מלידתה כיון שטהרה מזובה סופרת מיד ואינה צריכה להמתין עד שיעברו ימי לידתה אלמא ילדה בימי ספירה אינה סותר' ועולה ואם שלמו ימי הספירה בתוך י"ד של נקבה אסור' לבעלה מדין ימי לידה עד ליל חמשה עשר כדכתיב וטמאה שבועים וגו' וימי נדתה נמי שאינה רואה בהן עולין לה לספירת שבעה דזבה גדולה לדעת הרב ז"ל מהאי קרא גופיה דכתיב ואם טהרה מזובה כיון שטהרה מזובה אף על פי שהיא טמאה טומאה אחרת הרי זו סופרת בהן כדלקמן.

הלכה ז

יולדת בזוב שלא פסק דמה אין לה דם טוהר דממעין דמי' טמאים אתי והתורה לא טהרתו עד שתספור ז' נקיים כדכתיב דותה תטמא דהוי קרא יתירא דה"ל למכתב וטמאה שבעה ימים כימי נדה ולשתוק ואתא לרבות יולדות בזוב שצריכה שתשב ז' ימים נקיים ואם ספרה שבעת ימים ולא טבלה וראתה אינה צריכה לשבת על אותו דם אלא טובלת ומותרת שכל ימי טוהר אינם ראויים לא לנדה ולא לזבה דרחמנא טהרינהו אבל עצמו של דם טמא ומטמא כדין דם הנדה עד שתטבול דביומי תלה רחמנא וכיון דלא טבלה הוי דמה טמא כטומאת לידה.

הלכה ט

היולדות נקבה ואחר לידה נתעברה ובא לה דם קושי בתוך פ' הרי הוא דם טוהר שכל דמים שתראה תוך ימי טוהר טהור עד שתפיל וכשתפיל תהיה טמאה לידה אם זכר טומאת זכר אם נקבה נקבה דכתיב תשב על דמי טהרה לרבות מקש' בתוך פ' של נקבה שכל דמיה שהיא רואה טהורים עד שיצא הולד יצא הולד טמאה לידה ומונה ימי טומאה וימי מלאת מולד שני אפילו היו תאומים ונולד זה אחר זה כמה ימים מונה לשני דכיון

דמרבינן מקרא דתשב. מקשה תוך פ' כל שרואה תוך פ' טהור בין אחד בין שנים זה אחר זה ומונה משני כיון שדמיה ג"כ משני טהורים כדאמרינן.

הלכה י

זבה שפסק דמה והתחילה למנות ובא לה דם קושי תוך ז' ימים נקיים אינו סותר ועולין לה למנין לפי שדם זה טהור הוא דבימי זובה טהריה רחמנא לגמרי בעודה שותת וכן ימי לידה אינם סותרים ועולין כשאינה רואה בהם כדאמרינן לעיל מדכתיב ואם טהרה מזובה כיון שטהרה מזובה אף על פי שהיא טמאה טומא' אחרת כגון טומאה לידה ונדה ומצורעת הרי זו סופרת בהן אם לא ראתה ואם ראתה אין עולין לה ואין סותרין אלא משלמת על מנינה כשתפסוק הדם דאף על גב דאמר ואחר תטהר אחד אחד לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם היינו טומאת זיבה.

הלכה יב

ואיפשר שתראה האשה דם מן המקור יום אחר יום מאה וי"ד יום ב' ימי זיבות וימי נדות וב' ימי זיבות וימי קושי וימי לידה וימי מלאת ונדות וב' ימי זיבות ולא תהיה זבה גדולה שכל דם שתראה אחר מלאת הוא תחלת נדתה שכל שיש הפסק חוזרת לפתח נדותה דהכי גמירי הלכתא דשבעת ימי נדה קודם י"א ימי זיבה לפיכך הרואה דם בין השמשות של סוף יום מלאת הרי זו ספק נדה שמא בליל' ראה שהוא תחלת ימי נדתה.

הלכה יד

מן העיקרין שנזכרו יתבאר לך דין אשה שהוחזקה כל ימיה יום תראה ויום לא תראה או כמה ימים תראה וכמה ימים לא תראה שוה בשוה שמיום אחד עד שלשה לא תשמש אלא יום אחד וחמשה לילות ביום אחד רואה ויום אחד אינה רואה וארבעה לילות ברואה ב' ימים וב' ימים אינה רואה ומשלשה עד שבעה משמשת בתחלה מיום א' עד חמשה ימים ושוב אינה משמשת לעולם שהוחזקה זבה גדולה ואינה יכולה לספור ז' ימים נקיים ומשבעה עד עשרה עד מאה עד אלף ועוד שיכולה למנות ז' נקיים משמשה בכל ימיה ולפי רוב הימים תרבה שימושה:

פרק ח

הלכה א

ווסתות דרבנן ואסמכנהו רבנן אקרא דכתי' והזרתם את בני ישראל מטומאתם אזהרה לבני ישראל שיפרשו מבנות ישראל סמוך לוסתן.

הלכה טז

כל אשה שטעת ולא ידעה דם שראה אם בימי נדתה אם בימי זיבתה אם ראתה א' או ב' יושבת תשלום שבעה שמא בימי נדתה עומדת ואם ראתה ג' סופרת ז' נקיים שמא בימי זיבתה עומדת וכל הטועה אינה מונה משיפסוק הדם פחות משבעה ולא יתר על שבעה עשר ויבאו ימי נדתה כיצד ראת יום אחד ופסק הדם מונה שבעה עשר ששה לתשלום נדתה וי"א ימי זיבתה ויבאו ימי נדתה ואם ראתה י"ג או יתר מונה שבעה משיפסוק הדם ויבאו ימי נדתה הרי לא פחות משבעה ולא יתר על י"א ואיפשר דהלכתא גמירי לה הכי והרי זה בכלל מה שאמרו י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני ודרכי תיקונה מבוארים:

פרק ט

הלכה א

אין האשה מתטמאה מן התורה בנדה או בזיבה עד שתרגיש ותראה דם ויוצא מבשרה כמו שביארנו כדכתיב בבשרה ותהיה טמאה מעת שתראה ולהבא בלבד דלא הזכיר בה הכתוב טומאה אלא אחר ראיה ואם לא הרגישה ובדקה ומצאה הדם לפנים בפרוזדור הרי זו בחזקת שבא בהרגשה מן החדר וכמו שביארנו. וכתמים שנמצאו על בשרה או על בגדי' מדברי סופרי' כיון שלא הרגישה בבשר' דכת' בבשרה ולא כתם דהא דמטמאה לפנים כמבחוץ דילפינן לעיל מבבשרה היינו מבבשר מאי בבשרה שמעת מינה עד שתרגיש בבשרה ובכתמים שלא הרגישה טהורה מן התורה ואינו נראה דעת הרב בעל מגדל עוז שכתב כי הרב ז"ל סובר שכתם שבבשרה מן התורה שהרי בפירוש כתב הרב ז"ל שכתם שעל בשרה או על בגדיה שהוא מדברי סופרים:

פרק י

הלכה א

כל יולדת טמאה כנדה אף על פי שלא ראתה דם כדילפינן לעיל מבימי נדת דותה ללידה יבשתא. ואחד היולדת חי או מת ואפילו נפל אם זכר יושבת לזכר ואם נקבה לנקבה והוא שתגמור צורתו וגמר הצורה גמירי דהוי בארבעים יום ומדקאמר קרא וילדה זכר וגומר ואם נקבה וגומר משמע משעת דאיכא הכר בין זכר לנקבה דהיינו בן ארבעים דנגמרה צורתם אז אמו טמאה לידה פחות מכן דאכתי לא נגמרה צורתן ואין הכר בין זכר לנקבה.

הלכה ב

אין אמו טמאה לידה ואפילו ביום ארבעים שלא נגמרה צורתו עד שיכלו כל מ' יום ואם הפילה יום מ"א מאחר התשמיש הויא ספק יולדת ותשב לזכר ולנקבה ולנדה דדילמא ליכא וולד כיון שאינו ניכר צורת אדם במה שהפילה. ואם היתה צורת אדם דקה דהייינו שפיר מרוקם יצאה מספק נדה דהא הוי ולד אלא שאינו יודע אם זכר אם נקבה ולהכי תשב לשניהם וימי טוהר נמי יהבינן לה מדאוריתא אף על גב דלא השעיר בראשו. הפילה חתיכה לבנה אם נקרעה ונמצאה בה עצם הוי ולד וטומאה לידה הפילה שפיר מלא מים או מלא דבר אחר הואיל ואינו מרוקם שאין לו כלל צורה אינה חוששת לוולד.

הלכה ה

יוצא דופן שנפתחו מעיה על ידי סם ונתרפאת אמו טמאה לידה ואין לו ימי טומאה וטהרה דכתיב אשה כי תזריע וילדה זכר עד שתלד ממקום שמזרעת. ודם קושי שבא לה דרך הרחם הוי דם נדה או זיבות דכי טיהר רחמנא דם קושי ה"מ בלידה מעליתא אבל דרך דופן לאו לידה היא ודם היוצא דרך הדופן טמא דמקור מקומו טמא ומטמאה במגע משום דנגעה במקור. ואם לא יצא דם דרך הרחם האשה טהורה אף על פי שדם עצמו שיצא מן הדופן טמא שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה דכתיב ואיש כי ישכב את אשה וגו' וגלה את ערותה את מקורה הערה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה.

הלכה ו

יצא רובו אבר אבר טמאה לידה דרובו ככולו דאזלינן בתר רובא יצא ראשו כולו כא' הרי זה כרובו דמשיצא ראשו הרי הוא כילוד דכתיב כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו' הלך אחר אפים דהיינו ראשו לענין לידה דחשיב מכל אשר בחרבה ואף על גב דאיתותב שמואל היינו במאי דקאמר דאין הראש פוטר בנפלים אבל איפשר דלידת ראש לכל דראוי לחיית מהכא נפקא דחשיב ילוד ולא סגי ברוב פדחת אלא כשלם שאם לא נחתך ויצא כדרכו משתצא רוב פדחתו דכתיב בנחלה יכיר לחוד ולא כתיב פנים דהוי הכרת פדחת.

הלכה ח

כל שפניו פני אדם מצח וגבינים ועינים ולסתות וגבות הזקן אמו טמאה לידה אף על פי שבשאר דומה לבהמה או חיה או עוף דבתר צורת פנים אזלינן. ומפלת דמות נחש אמו טמאה לידה דגלגל עינו עגול דומה לשל אדם ואע"ג דאמרינן דבעינן צורת פנים כולה כשל אדם אפשר דהוי טעמא דבשאר בהמה חיה ועוף דלא דמו במידי לאדם כל

שנשתנה בקצת לאו מידי הוא דבעיא צורת פנים כולה ולאו דומה לאדם הוא דבהאי דדמי הוי ביה שינוייא ולאו כלום הוא אבל נחש דגלגל עינו אדום דומה לאדם אע"ג דלא הויא כל צורת פנים דומה לאדם לאו שינוי הוה ביה והא דומה לאדם בהא ולהכי אמו טמאה לידה. וקדיה וקיפופה אף על גב דאית להו לסתות זקופות כשל אדם נראה דעינים דנחש דמו טפי לשל אדם מלסתות קדיה וקיפופה. המפלת דמות אדם שיש לו כנפים אמו טמאה לידה דוולד הוא אלא שיש לו כנפים יתר על כל צורת ולד נברא בעין או ירך א' מן הצד הוי כחצי אדם ואמו טמאה לידה ואע"ג דאמרינן דבעיא כל צורת פנים היינו כשישנן כל האיברים בעיא שיהיו כולם דומיא לשל אדם אבל כי הכא דדמי במאי דאית ביה סגי ואם היו באמצע אמו טהורה שזו בריה אחרת. (ואין לוולד)

הלכה יא

כל שנברא אטום ואינו ולד שלם אינו ולד ואין אמו טמאת לידה אבל יד או רגל חתוכה הרי חזקתו מולד שלם ומצטרפין לרוב איבריו דכתיב אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים וגו' וביום השמיני ימול וגו' משמע מי שהוא ראוי לחיות ח' ימים אמו טמאה לידה ומי שאינו ראוי לחיות שמנה לברית לא (אם כן) יצאו מי שמפלת בריית גוף או ראש שאינו חתוך ומי שיש לו שני גבין ושני שדראות שאינם ראויים לברית שמנה.

הלכה יב

ואין סנדל בלא ולד אחר ואין שליא פחותה מטפח ולא בלא ולד ותשב לזכר ולנקבה וכי איצטריך לסנדל דתשב לזכר ולנקבה היינו כגון שהולד השני הוא זכר דיהבינן לה חומרא טומאה דנקבה בשביל הסנדל וימי טוהר דזכר לחומרא ולשליא תשב לזכר ולנקבה דכיון דאין לשליא בלא ולד ולא ידעינן אי זכר אי נקבה תשב לשניהם. הפילה שליא אין אומרים זו שלית הנפל אלא חוששין שמא נימוח שפיר של שליא זו ותשב לזכר ולנקבה שאין תולין את השליא אלא בולד של קיימא ואפילו אחר כ"ג יום תולין אותו בולד ואין תולין את השליא בולד הבא אחריה שאין דרכה של שליא לצאת לפני הולד אלא חוששין לולד אחר דחזקה היא דאין דרך שליא לצאת לפני הולד. יצתה מקצת השליא ביום ראשון ומקצתה ביום שני מונין לה מראשון ואין לה ימי טהרה אלא משני לחומרא. המפלת דמות בהמה וחיה ועוף ושליא קשורה בו אין חוששין לולד ואם אינה קשורה בו מטילין עליה חומר שני וולדות וכל שחוששין לשליא אין נותנין להן ימי טוהר. הפילה דבר שאינו ולד או שפיר תוך מ' יום שלא נגמרה צורתו אם יצא עמו דם הרי זו דם נדה או זבה ואם יצא יבש בלא דם כדברי האומר אפשר לפתיחת הקבר בלא דם הרי זו טהורה.

הלכה יח

מי שילדה זכר ונקבה תאומים תשב לנקבה דבכלל ימי טוהר של נקבה הוו של זכר. ילדה טומטום או אנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה ימי טוהר לזכר וימי טומאה לנקבה דמספקי' בהו בזכר ונקבה ילדה תאומים א' זכר וא' טומטום או אנדרוגינוס לא נימא מדהאי זכר האי נמי זכר כיון דכתיב אשה כי תזריע וגו' אשה מזרעת תחלה יולדת זכר אלא אימא שניהם הזריעו בבת א' זה זכר וזה נקבה הא' נקבה והב' טומטום או אנדרוגינוס תשב לנקבה בלבד. הפילה ולא ידעה מה הפילה תשב לזכר ולנקבה אין ידוע אם וולד היה תשב לזכר ולנקבה ולנדה דכשתראה תהא נדה דאין לה ימי טוהר דשמא לאו וולד הוא ופי' תשב לזכר ולנקבה ולנדה כמו שפירש הרב ז"ל:

פרק יא

הלכה א

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין וגו' בין דם נדה לדם זיבה דומיא דבין נגע לנגע דכולהו נגעים טמאים ומשום דקרא איירי בפלוגתא דזקן ממרא וסנהדרין שבדורו דכתיב והאיש אשר יעשה בזדון וגו' אמרי' דבין דם לדם משמע נמי בין דם טהור לדם טמא ודם טהור היינו כל שאינו מחמשת מראות דמים ודם טוהר של יולדת דמעין אחד הוא והתורה טמאתו והתורה טהרתו.

הלכה טז

אין האשה עולה מטומאתה אלא בטבילה ובלא חציצה כדילפינן לעיל פ"ד ואין טבילה עולה אלא אחר ספירת הימים כדכתיב וספרה לה ואחר תטהר בזבה.

הלכה יח

ואיסור נגיעה וקריבה באשתו נדה אפילו בלא בעילה מדאוריתא דכתיב ולאשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערוה אין לי אלא שלא יגלה מנין שלא יקרב ת"ל לא תקרב. ויש בלאוין אלו דברים מדרבנן גדר וסייג לתורה כדכתיב ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי:

פרק יב

הלכה א

אזהרת קז שלא להתחתן בגוים דכתיב לא תתחתן בם בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך. וא' ישראל שבעל גויה דרך אישות או ישראלית לגוי לוקין מן התורה כדילפינן

למלקות לכולהו לאוין פ"א מהלכות י"ט. ואחד שבעה אומות וא' כל האומות באיסור זה דאע"ג דקרא בה' עממין מיירי הא כתיב כי יסיר את בנך לרבות כל המסירים ולא אסרה תורה אלא דרך חתנות כדכתיב לא תתחתן בם. וכהן הבא על הגויה חייב עליה משום זונה כיון דאין קידושין תופסין בה וילפינן מזונה ישראלית במה מצינו מה זונה ישראלית בלאו אף זונה גויה בלאו.

הלכה ד

כל הבועל גויה בפרהסיא לעיני עשרה מישראל או יתר אם פגעו בו קנאין והרגוהו הרי אלו משובחין ודבר זה הלכה למשה מסיני וראיה לדבר מעשה פנחס בזמרי. ואין הקנאי רשאי לפגוע בהם אלא בשעת מעשה כזמרי שנאמר ואל האשה אל קבתה אבל פירש אין הורגין אותו ואם הרגו נהרג עליו כיון דהוה פטור שלא בשעת מעשה כדאמר. ואין מורין לו שלא נאמרה אלא למקנא עצמו ואינו נמלך ולא עוד אלא שאם נשמט הבועל והרג לקנאי כדי להציל עצמו מידו אין הבועל נהרג עליו שהרי רודף הוא. ונראה דדוקא נשמט והרגו לקנאי פטור דכיון דנשמט ופי' לא היה הוא חייב שלא נאמרה הלכה אלא בשעת מעשה אבל אם בשעת מעשה בלא פרישה הרגו לקנאי נהרג דהא חייב היה כיון שהיה עושה מעשה. (ובת) גר תושב שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז אינו בכלל דין זה. לא פגעו בו קנאין ולא הלקוהו ב"ד עונשו מפורש מדברי קבלה שהוא בכרת דכתיב כי חלל יהודה וגו' ובעל בת אל נכר יכרת וגו'.

הלכה ז

והבן הבא לו מן הגויה אינו בנו אלא בנה דכתיב כי יסיר את בנך מאחרי ולא כתיב כי תסיר את בנך דבנה לאו בנך מיקרי.

הלכה ט

גוי הבא על ישראלית אשת איש נהרג עליה דכתיב בבני נח הנך מת על האשה והיא בעולת בעל וכתיב בעריות איש איש אל כל שאר בשרו מה ת"ל איש איש לרבות את הגוים שמוזהרים על העריות כישראל והיינו בעריות דידן דבעריות דידהו באשת איש הוי בסיף דכל מיתת בני נח אינה אלא סיף ואפנויה אינו חייב אבל ישראל הבא על גויה בזדון הרי זו נהרגת מפני שבאת לישראל תקלה על ידה כבהמה דכתיב הן הנה היו לבני ישראל וגו' וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.

הלכה יא

עבד ושפחה נראה דביאתן אסורה בישראל מן התורה אפילו לפי' הרב שאינם בכלל לא יהיה קדש וכו' מדהתיר הכתוב מסירת שפחה כנענית לעבד עברי משמע דאי לאו

עבד עברי אסורה לו דהוו עם הדומה לחמור והכאת מרדות הוא שכתב שהוא מדברי סופרים אבל האיסור הוא מן התורה כדאמר דהכי משמע לישנא דנקט הרב ז"ל מפני שאין בו מלקות מן התורה משמע דעונש הוא שאין בו מן התורה הא איסור גופיה הוי מן התורה. והבן מן השפחה הוא עבד כדכתיב האשה וילדיה משמע דולדה כמוה ולא נאמרה הלכה אלא בבועל ארמי' לא בשפחה דכיון שטבלה לשם עבדות אינה גויה.

הלכה טו

נתערב וולד ישראלית בולד שפחה כל א' מהם ספק עבד וכופין בעל השפחה ומשחרר את שניהם כיון דאינם יכולין לישא בת חורין ולא שפחה משום ספיקא ורמי עלייהו מצות פריה ורביה משום הכי כפינן לרב ואם בן האדון הוא לכשיגדלו ישחררו זה את זה בלי כפיה דכל חד ניחא ליה דלא ליהוי ספק עבד. היו שתיהן בנות הרי הן ספק שפחות והבא על כל אחד מהם הוולד ספק עבד. וכן נתערב ולדה בולד גויה מטבילין שנים לשם גרות וכל אחת מהן ספק גיורת.

הלכה יז

כל הגוים כשיתגיירו ויקבלו עליהם כל המצות שבתורה והעבדים כשישתחררו הרי הם כישראל לכל דבר דכתיב הקהל חקה אחת לכם ולגר וגו' ומותרים ליכנס בקהל ה' מיד כיון דהוו בכלל קהל ה' והכניסה בכלל קהל ה' היא גר לישא ישראלית וגיורת שתנשא לישראל:

אזהרת קח שלא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'. והרי הן כישראל לכל דבר כשיתגיירו אלא לענין ביאה בקהל דכתיב לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' והלכה למשה מסיני שהעמוני זכר ומואבי זכר הוא שאסור לעולם לישא ישראלית אפילו בן בנו עד סוף העולם אבל עמונית ומואבית הותרת מיד כשאר האומות דכתיב על דבר אשר לא קדמו אתכם וגו' אשר שכר עליך וגו' איש דרכו לקד' ולשכור ואשה אין דרכה לא לקדם ולא לשכור ולהכי לא נאסרה:

הלכה יט

אזהרת קט שלא להרחיק אדומי מלישא בת ישראל אלא עד ג' דורות דכתיב לא תתעב אדומי וגו':

אזהרת קי שלא להרחיק מצרי מלבא בקהל לישא בת ישראל אלא עד שלשה דורות שנאמר לא תתעב מצרי כי גר היית וגו' בנים אשר יולדו להם דור ג' וגו' מצרי ואדומי אחד זכר ואחד נקבה דור א' ודור שני לגיורות אסורין לבא בישראל ודור ג' מותר דכתיב

דור ג' ולא דור ראשון ושני ואף על גב דכתיב בנים בקרא דמשמע ולא בנות כיון דתלאן הכתוב בלידה דכתיב אשר יולדו כל הנולדים להם ואפילו נקבה במשמע.

הלכה כ

מצרית מעוברת שנתגיירה בנה שני דכתיב אשר יולדו וכתיב להם דמשמע מהם מנה ראשון ושני והוה אמינא מצרית מעוברת שנתגיירה חד דרא כתב רחמנא אשר יולדו דמשמע דכל לידה דמגירות ואילך חד דרא היא דמגירות הוא דמנינן דור ג' דכתיב דורות וכתיב בנים אם נאמר בנים ולא נאמר דורות הייתי אומר גר שנתגייר מצרי ונולדו לו שלשה בנים בן אחד ושני יאסרו והג' מותר לכך נאמר דורות לאשמועינן דכל בניו אסורין ובני בניו מותרים ואם נאמר דור שלישי ולא נאמר בנים הייתי אומר לאותם ישראלים העומדים בהר סיני הוא אומר דור ג' שלכם יבא לכם בקהל כלומר בכם ובבניכם אסורין מצרי ואדומי אבל בבני בנים מותרים ומשם והלאה מותרים מצריים ואפילו גר ראשון לכך נאמר בנים דבבנים דידהו הוא דמנינן שלשה דורות משעת גירותן. מצרי שני שנשא מצרית ראשונה או ראשון שנשא שנייה הולד שני שנאמר בנים אשר יולדו להם הכתוב תלאן בלידה ואי אפשר ללידה בלא אב ואם אלמא בעיא שיהא שלשה לאב ואם וכל שאינו שלשה לשניהם אינו מותר וממשמעות יולדו ילפינן איסור נקבות ושיהיה שלשה לשניהם.

הלכה כא

עמוני במצרית או מצרי בעמונית הולד הולך אחר הזכר. דתניא מנין לאחד מן האומות שאינו משבעה אומות ואינו בכלל לא תחיה כל נשמה שבא על כנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ואי אתה מצוה להמיתו דשדינן ליה בתר אבוה שנאמר וגם מבני התושבים הגרים וגו' שבאו מאומות אחרים ונעשו אבותם תושבים במקומכם יכול אפילו א' מן הכנענים שבא על א' מן האומות והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ת"ל אשר הוליד בארצכם מן הנולדים בארצכם שאמו מארצכם וילדתו שם ולא מן הגרים בארצכם שנולד במקום אחר שאמו משאר אומות ואח"כ בא לגור אצל אביו בארצכם דרך אשה להיות במקומה ודרך איש ליגלות הילכך הנולדים בארץ ודאי אמו מז' אומות אבל הנולדים במקום אחר ודאי אמו משאר אומות ומסתברא כי מיעטינהו קרא מעבד היכא דאביו כנעני דהולד הולך אחר הזכר כדאמר. נתגיירו הלך אחר הפחות דכיון דילפי' דבגיותן הלך אחר הזכר בין שיהא פגום שבשניהם או לאו משמע הא אם נתגיירו אזלינן בתר הפגום שבשניהם והכא נמי כתב להם דמשמע הלך אחר פיסולין.

הלכה כב

מי שיתגייר משבעת עממים אינם אסורים מן התורה לבא בקהל דקרא דלא תתחתן בם בגיותן משמע לפי' הרב ז"ל.

הלכה כה

ד' אומות האסורין לבא בקהל נתערבו בכל האומות שבעולם שהם מותרים לבא בקהל שהרי הותרו הכל שכל הפורש מהם להתגייר חזקתו שפי' מן הרוב דאזלינן בתר רובא מדאוריתא דכתי' אחרי רבים להטות:

פרק יג

הלכה א

בג' דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן. מילה היתה במצרים דכתיב וכל ערל לא יאכל בו בפסח וכתיב וכל העם היוצאים משמע דבשעת יציאתם מל אותם משה רבינו שכולם בטלו ברית מילה במצרים חוץ משבט לוי ועל זה נאמר וברית ינצורו. וטבילה היתה במדבר קודם מתן תורה דכתיב וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם והרי אני דן ומה במקום שאינם טעונים כיבוס בגדים כבעל קרי טעונים טבילה כאן שהוא טעון כיבוס בגדים אינו דין שיטענו טבילה וכתיב ויקח משה חצי הדם ויזרוק על העם ואין הזאה בלא טבילה דהכי גמירי לה. וקרבן דכתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' על ידי כל ישראל הקריבום. וכן לדורות כשירצה הגוי ליכנס בברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן דכתיב ככם כגר מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן אף הגר לדורות כן ואם נקבה היא טבילה וקרבן דציווי טבילה דילפי' מכיבוס בגדים הוי לכלם אנשים ונשים ומהזאה דילפינן נמי טבילה מינה משמע דנשים היו בכלל אותה הזאה וגמירי דאין הזאה בלא טבילה וקרבנות שהקריבו נערי בני ישראל על ידי כל ישראל הקריבום אנשים ונשים. ומהו קרבן הגר עולת בהמה או שתי תורים או שני בני יונה ושניהם עולה דאע"ג דכתיב ויעלו עולות ויזבחו שלמים וגו' הא כתיב ככם כגר יהיה לכם לכם הקשתיו במקצת ולא לכל קרבנותיכם ומיהו עולה מסתבר דמבשרא דכולה כליל. ובזמן הזה שאין קרבן צריך מילה וטבילה דכתיב וכי יגור אתכם גר וגו' לדורותיכם אע"ג דליכא מקדש וכשיבנה בית המקדש יביא קרבן.

הלכה ו

גר שמל ולא טבל או טבל ולא מל אינו גר עד שימול ויטבול דתרוייהו בעיא כדאשכחן בישראל דלא הוכשרו לקבל התורה אלא אח"כ וצריך לטבול בפני ג' דמשפט כתוב ביה משפט אחד יהיה לכם ולגר ואין משפט פחות מג'. אין מטבילין אותו בלילה דמשפט כתוב ביה בגר כדאמרן ומשפט לא הוי אלא ביום שנאמר ביום הנחילו את בניו וכתיב בנחלה חקת משפט והרב ז"ל סבירא ליה דכגמר דין דמי ובדיעבד הוי גר.

הלכה ז

מעוברת שנתגיירה וטבלה אין בנה צריך טבילה דדבר תורה שהוא הלכה למשה מסיני רובו המקפיד עליו חוצץ והכא לא קפיד בהאי חציצה ואע"ג דכולו מכוסה היינו רביתיה דוולד ולאו חציצה היא ואע"ג דמילה קודם לטבילה דקודם נימולו ישראל ואח"כ טבלו שאני הכא דאכתי לא חזי למילה. טבל בינו לבין עצמו ונתגייר בינו לבין עצמו אינו גר דמשפט כתיב ביה כדאמר וכתיב ושפטתם צדק וגו' ובין גרו. בא ואמר נתגיירתי ביני לבין עצמי והטבילוני אינו נאמן דכתיב וכי יגור אתך גר אתך במוחזק לך בין בארץ בין בחוצה לארץ דכתיב קרא אחרינא גר ותושב וחי עמך עמך כל שעמך ואפילו בחוצה לארץ נמי צריך ראיה דהאי דכתיב וכי יגור וגו' בארץ דמשמע בארץ הוא דבעינן ראיה ולא בחוצה לארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד"א משום טיבותא דא"י קמגייר והשתא נמי דליכא טובא דפסק חלב ודבש ואיכא שכחה ופיאה מעשר עני קמ"ל דאפילו בארץ מקבלין.

הלכה ח

נתגיירתי ביני לבין עצמי נאמן לפסול את עצמו ואינו נאמן לפסול את הבנים דאע"ג דכתיב יכירנו לאחרים שאם אין בית דין מכירין נאמן עליו אביו לומר זה בני ליטול עליו פי שנים הכא לדבריו גוי הוא ואין עדות לגוי ועל עצמו נאמן משום דשוי נפשיה חתיכה דאיסורא וחוזר וטובל בב"ד כיון דאפשר לחזור ולטבול אבל מילה לא אפשר ואין דנין אפשר משאי אפשר.

הלכה ט

מי שהוחזק גוי מקודם וראינוהו נוהג בדרכי ישראל תמיד אין משיאין אותו עד שיביא עדים או עד שיטבילוהו בפנינו אבל מי שבא ואמר שהוא גוי ונתגייר בב"ד נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה הזה התירה.

הלכה יא

כשם שמלים ומטבילים את הגרים כך מלים ומטבילים את העבדים הנלקחים מן הגוים לשם עבדות דכתיב המול ימול יליד ביתך וגו' ושייך במצות דכתיב למען ינוח עבדך ואמתך ועוד דגמר לה לה מאשה וא"כ בעי נמי טבילה דמשעת טבילה שייך במצות כגיורת ושפחה דלא אתי להו חיוב מצות אלא בטבילה. הלוקח עבד מן הגוי וקדם העבד וטבל לשם בן חורין קנה עצמו בן חורין דגוי לא קנאו לגופו של זה מתחלה דכתיב מהם תקנו וגו' אתם תקנו מהם ולא הם קונין מכם ומעשה ידיו הוא דקני ומאי דקני הוא דמקני ליה לישראל וכיון דקדים וטבל לשם בן חורין אפקעיה לשיעבודיה מיניה דשחרור מפקיע מידי שעבוד והוא שיאמר בעת טבילה הרינו טובל בפניכם לשם גירות ואם בפני רבו אינו צריך לפרש לפיכך צריך רבו לתקפו במים לתת עליו עול מלאכה במים כדי שתהא נראית טבילת עבדות שאפי' יאמר הוא לשם בן חורין לא יהא ממשות בדבריו והרי הוא תחת שעבודו ומודיעו שלשם עבדות מטבילו. ואינו טובל אלא בפני ג' וביום כגר שמקצת גירות הוא זה ובמקוה הכשר לטבילת נדה שם מטבילים גרים ועבדים וכל שחוצץ בנדה חוצץ בהם דחציצה גמירי לה לכולהו חייבי טבילות.

הלכה יד

גר שמל וטבל בפני ג' אפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר יצא מכלל הגוים ואפילו חזר ועבד ע"ז הרי הוא כישראל מומר שקידושיו קידושין דאע"פ שחטא ישראל הוא ומחזירין לו אבדתו דאחיו הוא אם אינו מומר אלא לתאבון דמאחר שטבל נעשה כישראל:

פרק יד

הלכה ז

אי זהו גר תושב שמותר להושיבו ביניינו בארץ ישראל זה גוי שקבל עליו שלא יעבוד ע"ז ושאר מצות שנצטוו בני נח ולא מל ולא טבל הרי זה מקבלים אותו דכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' דמשתעי בגר תושב וכתיב בתריה עמך ישב בקרבך וגו' ואלו עובד ע"ז כתיב ביה לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו'. ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג דגמר טוב טוב מעבד עברי דאינו נוהג אלא בזמן היובל כדכתיב עד שנת היובל יעבוד עמך.

הלכה ט

עבד הנלקח מן הגוים ולא רצה למול ולקבל עליו מצות העבדים אסור לקיימו כמו שמצינו שנצטוה אברהם אבינו ע"ה למול את עבדיו ולא היה יכול לקיימם בלא מילה והיכא דאתני לא הוי בכלל זה ומותר לקיימו בעבודתו כשהוא גר תושב בזמן היובל.

הלכה י

הגוים אין אסורין עליהם משום ערוה אלא אמו ואשת אביו ואחותו מאמו ואשת איש וזכור ובהמה. דנאמר לאדם הראשון על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו אביו אשת אביו דאלו אביו ממש הכתיב ודבק ולא בזכור ולאחר מיתת אביו דאלו בחייו היינו באשתו ולא באשת חברו ואת אמו היינו אמו ממש מאנוסתו דאלו אשת אביו ילפינן לה מאביו. אחותו מאמו דלא נאמר איסור אחוה בבני נח אלא מן האם דכת' וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי אלמא בת האב שרי' להו ובת האם לא שרי'. ואשת איש דכת' באשתו ולא באשת חבירו. וזכור ודבק ולא בזכור דמתוך שאין הנשכב נהנה אינו נדבק. בהמה דכתיב והיו לבשר אחד מי שנעשה בשר אחד שזרע יוצא מהם שנעשה בשר האם והאב בו אחד יצאו בהמה וחיה שאין נולדים מן האדם. וכל שאר עריות מותרות להם דלא ילפינן שאר עריות מהנך דכתי' בקרא דמדפרט כל הני ש"מ דוקא כתבינהו.

הלכה יא

גר שנתגייר ועבד שנשתחרר הרי הוא כקטן שנולד וכל שאר בשר שהיו לו כשהיה גוי או כשהוא עבד אינן שאר בשר ואם נתגייר הוא והם אינו חייב על אחת מהם משום ערוה כלל ודין תורה מותר לגוי שישא אמו או אחותו מאמו שנתגיירו אלא שחכמים אסרום דכל גר שנתגייר כקטן שנולד עכשיו בלא אב ואם וקרובים דמי ואין עליו קורבה מקודם לכן ולענין ירושה גר נמי מצינו דכקטן שנולד דמי ואינו בנו ליורשו מן התורה ואפילו אביו גר נמי מדכתיב ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וכו' וכי יש לך אדם מישראל שאין לו גואלים ואח או בן או שאר בשר הקרוב ממשפחת אביו למעלה עד יעקב אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים ל"ש אית ליה קרובים או לא דליכא קורבה כלל לגר דכקטן שנולד דמי ולא ירתי ליה מדאוריתא ואמרינן נמי דאיש אתה צריך לחזר אחריו ולשאול אם יש לו בנים בגרות אם לאו אבל קטן שאינו איש בידוע הוא שאין לו בנים ויתנהו לכהנים ומהכא נפקא לן דקטן לאו בר אולידי הוא.

הלכה יד

שני אחים תאומים אע"ג דודאי בני אב אחד נינהו דטפה א' היתה ונחלקה לשתים אין להם קורבת אב אם היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה דזרע גוי כזרע בהמה אבל חייבים כרת משום אשת אח מן האם שהרי היא כישראלית שילדה בנים.

הלכה יז

העבד מותר לישא אמו ושאר עריות מן התורה אפילו כשישתחרר כמו הגר.

הלכה יט

נותן אדם שפחתו לעבדו או לעבד חברו ומוסר שפחה א' לב' עבדים לכתחלה ושפחה מיוחדת או שאינה מיוחדת אחד היא דאין אישות אלא לישראל או לגוים על גוים כדכתיב ודבק באשתו אבל לא לעבדים על העבדים ולא עבדים על ישראל דהרי הם כבהמות כדכתיב שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור:

פרק טו

הלכה א

אזהרת קיא שלא יבא ממזר בקהל שנאמר לא יבא ממזר וגו' גם דור עשירי וגו'. אי זהו ממזר האמור בתורה זה הבא בערוה מן העריות שהן בכרת דכתיב לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו דכנף אביו בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר דהויא ליה אשת אחי אביו ובכרת הדר כתבא במשנה תורה משום למסמך לה לא יבא ממזר לאשמועינן דיש ממזר מחייבי כריתות ושאר כל העריות ילפינן מינה בהקשא ואף על גב דמפסיק קרא דלא יבא פצוע דכא בנתים כיון דלאו בני בנים נינהו ולא שייך מינייהו ממזר לא חשוב הפסק חוץ מן הנדה דאף על גב דקאי בכרת אין הולד ממזר משום דתפסי בה קידושין מה שאין כן בשאר עריות. ובין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד הולד ממזר כיון שהוא מן הערוה דלא חלקה תורה אלא כל שהוא מחייבי כרת הוא ממזר ולא מפלגינן בין אונס או רצון או שוגג או מזיד אלא בעונש. ואחד זכרים ואחד נקבות דממזר מום זר משמע ואפילו נקבות. ולעולם דכתיב גם דור עשירי וכתיב בעמון ומואב עשירי לא יבא וגו' עד עולם ודון מיניה ואוקי באתרא דון מינה מה להלן עד עולם אף ממזר עד עולם ואוקי באתרא כדמעיקרא עשרה דורות דממזר אחד זכרים ואחד נקבות דכתיב ממזר מום זר הכי נמי עד עולם דמייתינן בג"ש אחד זכרים ואחד נקבות.

הלכה ב

אחד ממזר שנשא ישראלית או ישראל שנשא ממזרת כיון שבעלו אחר הקידושין לוקין. קדש ולא בעל אינו לוקה בעל ולא קדש אינו לוקה משום ממזרת. שאין לך בכל חייבי לאוין מי שלוקה על בעילה בלא קידושין אלא בקידושין ובעילה דבאיסורי כהונה כתיב לא יקח דמשמע קידושין שקונין אותה וכתיב לא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל ושאר חייבי לאוין נמי אינם לוקים עד שיבעלו אחר הקידושין כמחזיר גרושתו דכתיב לא יוכל בעלה הראשון וכו' בדרך ליקוחין אסרה תורה לא פרט לאו על הביאה אלא אחר ליקוחין דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה וגו' חוץ מאלמנה לכהן גדול שאם בעל לוקה אף על פי שלא קדש דכתיב לא יחלל זרעו בעמיו והרי חלל בביאה. המחזיר גרושתו משנשאת הולד כשר שהרי אינה ערוה ולכהונה נמי כשרים דכתיב תועבה היא מיעוטה הוא היא תועבה ואין בניה תועבין.

הלכה ג

גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר דביאת גוי התר היא מדאורייתא בצנעה וילפינן מאשת אב דכתיב ממזרות גבה לא יקח איש וגו' וסמיך ליה לא יבא ממזר מה אשת אב דלדידה לא תפסי בה קידושין לאחריני תפסי בה קידושין לאפוקי גוי ועבד דלא תפסי בהו קידושין כלל ואפילו באשת איש כדאמר שאין עושה ממזר אלא מי שיש לו קידושין על אחרים ובין באונס בין ברצון כדאמרינן. וגוי ועבד הבאין על הממזרת הולד ממזר דאינו מתיחס אחר אביו דעבד אין לו ייחס דכתיב עם החמור עם הדומה לחמור וגוי נמי אע"ג דאית ליה חייס לא שדינן ליה לולד בתריה אלא בתרה דבן בתך הבא מן הגוי קרוי בנך ומתיחס אחר האם כדכתי' כי יסיר את בנך דקאי אבתך לא תתן לבנו. וממזר הבא על הגויה הוולד גוי נתגייר הרי הוא כשר דכתיב ביפת תאר לאחר שתשהא כדי גזירת הכתוב והיתה לך דריש בה הויה אבל מעיקרא קודם התר לא קרינן בה והיתה משמע דלא תפסי בה קידושין וכתיב כי תהיין לאיש וגו' וילדו לו כל היכא דקרינא ביה כי תהיין קרינא ביה וילדו לו שמתיחס הבן אחר אביו וכל היכא דלא קרינא ביה כי תהיינה דלא תפסי בה קידושין לא קרינא ביה וילדו לו אלא אחריה הוא מתיחס. וכן בא על השפחה וולדה עבד דלא קרינא בה כי תהיין כדכתיב עם החמור עם הדומה לחמור שחררו הולד כשר.

הלכה ה

מי שחציו עבד וחציו בן חורין שבא על אשת איש אותו הבן אין לו תקנה שצד ממזרות ועבדות מעורבין בו דצד חירות של אביו משתמש באשת איש ואיכא צד ממזרות ואף

על גב דאי כולו עבד הולד כשר כדאמר לעיל אפילו באשת איש הכא ממזר מצד חירות דהוי כשאר ישראל הבא על אשת איש דהולד ממזר ומצד עבדות שבו הולד כשר דגוי ועבד הבא על בת ישראל אפילו אשת איש הולד כשר ומשום הכי אין לולד תקנה לעולם לישא שפחה ובניו כמותו לעולם.

הלכה ו

גוי הבא על השפחה שטבלה ועבד שטבל הבא על הגויה הולד הולך אחר האם בין בשפחה בין בנכרית מכי תהיין לאיש וילדו לו וגו' אבל גוי הבא על שפחה גויה או עבד גוי שבא על גויה בת חורין הוולד הולך אחר הזכר דבאומות הלך אחר הזכר כדאמרינן לעיל מקרא דכתיב וגם מבני התושבים הגרים עמכם וגו' ואין קפידא בשפחות ועבדות בעודן בגיותן.

הלכה ז

ממזר מותר לישא גיורת וכן הממזרת לגר דקהל חמשה פעמים כתיב גבי פסולי יוחסין וצריכי וקהל גרים לא איקרו קהל דלא אייתר לן קהל לגרים והבנים משניהם ממזרים והולד הולך אחר הפגום דכתיב לא יבא לו לו הלך אחר פיסולו דור אחריו הוא מושך והכי משמע דגר עשירי לא יבא אפילו אין בו צד ממזרות אלא מאותו וישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית שהולד ממזר מהכא נפקא דכתיב לו הלך אחר פיסולו.

הלכה ח

גיורת שנשאת לגר והולידו בן אפילו הורתו ולידתו בקדושה הרי זה ובן בנו מותרים בממזרות לעולם מן התורה דקהל גרים לא איקרי קהל כדאמרינן וכן עבדים משוחררים מותרים לעולם מן התורה וכל שיש צד אחד מישראל אסור בממזרת דאם היא ישראלית לא גרע מגוי הבא על בת ישראל דהולד כשר ואסור בממזרת ואם הוא ישראל והיא גיורת הולד הולך אחר הזכר דכל שיש קידושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר כדילפינן ממשפחותם לבית אבותם.

הלכה טו

האב שהוחזק שזה בנו ואמר בני זה ממזר הוא נאמן. ואם יש לבן בנים אינו נאמן שלא האמינה אותו תורה אלא על בנו שנאמר כי את הבכור בן השנואה יכיר יכירנו לאחרים. וכשם שנאמן לומר בני זה בכור כך נאמן לומר בני זה ממזר או בן גרושה. ואם יש לבן בנים אינו נאמן כדכתיב הבכור בן השנואה יכיר וגו' לבן גופיה הוא דנאמן אבל כשיש לו בנים לא מהימן אפילו אביו וכן נאמן על העובר לומר זה אינו בני. וארוסה שנתעברה והכחישה הארוס ואמר שמעולם לא בא עליה הרי הולד ממזר.

הלכה כא

דין תורה שספק ממזר מותר לבא בקהל דה' קהלי כתיבי ואייתר חד מינייהו לשתוקי בישראל דאיקרי קהל ולהכי דרשינן לא יבא ממזר וודאי הוא דלא יבא הא ספק יבא.

הלכה כה

אסופי שיש בו ספק אם הוא גוי או ישראל אם קדש אשה צריכה גט מספק דספקא דאוריתא לחומרא מדאיצטריך קרא למישרי ספק ממזר משמע דבעלמא היכא דלא גלי קרא כל ספק איסור אסור מן התורה ואדם שהרגו אינו נהרג עליו דדילמא אינו ישראל ואם היה רוב העיר ישראל או גוים אזלינן בתר רובא מדאוריתא להאכילו נבלות אם רוב גוים או להחזיר לו אבדה אם רוב ישראל דאחיך הוי ואפילו במיעוט ישראל נראה דמפקחין עליו את הגל דלענין פקוח נפש לא הלכו אחר הרוב דכתיב וחי בהם וגו' דמשמע שלא יוכל לבא בשום ענין לידי מיתה ובמחצה על מחצה לענין ספק ממון המוציא מחברו עליו הראיה דכתיב מי בעל דברים יגש אלי' וגו' בעל דברים היינו התובע יגיש ראייתו לפני ב"ד.

הלכה כז

אסופי שהוא ספק גוי או ספק עבד אם נשא אשה הוא אשת איש בספק ואין הורגין הבא עליה מספק אבל אינם אסורים מן התורה שתוקי ואסופי מלישא אשה משום חשש ערוה דמדכתיב אל תחלל את בתך להזנתה וגו' ואמרו ז"ל אם יעשה דבר זה נמצא אח נושא אחותו או אב נושא בתו משמע שאין מונעין אותם מלישא אשה אף על פי שאיפשר שהיא ערוה עליו דאזלינן בתר רובא מדאוריתא ורובא דעלמא לא הוו ערוה להו ואסופי דאשתו הוי ספק אשת איש היינו כשיש להסתפק בגוי או בעבד אבל כשאין להסתפק בגוי או בעבד אשתו הויא אשת איש ודאי ומותר מן התורה לישא אותה דמשום ממזר לא חיישינן דממזר ודאי אסר רחמנא ולא ממזר ספק ושתוקי בכל גוני מותר מן התורה לישא ישראלית כיון שאמו ישראלית דאפי' נבעלה לגוי הא אמרינן דגוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר כדאמרינן לעיל ולא חיישינן שנבעלה לממזר או קרוב דרוב כשרים אצלה ואזלינן בתר רובה ואפילו אזלה איהו לגבייהו דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי הוי ספק ממזר ומותר מן התורה כדאמר וכל קבוע דאמרינן דהוי כמחצה על מחצה ויליפינן לה מדכתיב וארב לו וקם עליו וגו' כדלקמן אזהרת קי"ז.

הלכה ל

כל שלא הוחזק אסופי נאמנים עליו אביו ואמו דחזקה דלא משקרו לומר על שאינו בנם שהוא בנם ואפילו הוחזק אי איכא טעמא למה לא אמרו קודם כמו בשני רעב נאמנים.

וכן בכל מי שהוא כשר הוי משום חזקה דאם לא היה כשר לא היה נמצא כך ואשתו אשת איש גמורה והורגין הבא עליה כיון דלא מספקינן ליה בגוי ועבד.

הלכה לב

נאמנת חיה לומר זה הבן כהן הוא או לוי או נתין או ממזר מפני שלא הוחזק ועל הרוב אי איפשר בענין אחר ואזלינן בתר רובה מדאוריתא ואם ערער עליה אפילו א' אינה נאמנת דאיתרע לה עדותה והבן בחזקת כשר כל כמה דלא איסתפק עליה פיסול דלדיבורא לא חיישינן כיון דהוכחשה ואין לו ייחוס:

פרק טז

הלכה א

אזהרת קיב שלא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' שנאמר לא יבא פצוע דכא וגו' ואם נשאו בת ישראל ובעלו לוקין כדאמרינן לעיל דלא לקי לפי' הרב ז"ל על בעילה בלא קידושין ומותרין לישא גיורת ומשוחררת ואפילו היה כהן דלאו קהל איקרו כדאמרינן לעיל ואע"ג דאיתסרא לכהן משום זונה מדאוריתא האי לאו בקדושתיה קאי אבל אסור פצוע דכא בממזרת דלא ילפינן ממזרת שהוא לאו השוה בכל מגיורת לכהן דלא מפרש לאויה בהדיא בקרא ואין איסורו שוה בכל.

הלכה ג

אי זהו פצוע דכא כל שנפצעו הבצים שלו וכרות שפכה שנכרת הגיד שלו שלכך סמוכים ללא יבא ממזר ללמד מה להלן פיסולו על ידי מקום ביאה אף פצוע דכה וכרות שפכה פיסולן על ידי מקום ביאה וכן ג' איברים הגיד והביצים והשבילים שבהם מתבשל הזרע כל שנפצע או שנכרת או נדך אחד מג' איברים אלו פסול וכל שהו פסול בג' איברים אלו הוי משום דמעכבי תולדתו והוו בכלל פצוע דכא וכרות שפכה. ניקבה העטר' וחזרה ונסתמה הרי הוא חוזר להכשירו.

הלכה ט

וכל פיסול הנאמר בענין זה כשלא היו בידי שמים אלא בידי אדם שכרתו אדם או כלב או הכהו קוץ דקרינן פצוע ולא הפצוע דהוה משמע הפצוע מעיקרו כגון ממעי אמו ומדכתיב לא יבא פצוע דכא וכתיב לא יבא ממזר ילפינן נמי דמה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם.

הלכה י

אזהרת קיג שלא לסרס זכר אפילו בהמה וחיה ועוף אחד טמאים ואחד טהורים דכתיב ומעוך וכתות וסמיך ליה ובארצכם לא תעשו ואין לי אלא בהמה חיה ועוף מנין ת"ל בארצכם כל מה שבארצכם בין טמאים בין טהורים אין לי אלא בארץ בחוצה לארץ מנין ת"ל בארצכם לא תעשו ענין הכתוב שלא יעשה זאת בישראל בכל הארצות בין בגופן בין בגוף אחרים דאדם מרבינן מדכתיב בארצכם ולא כתיב בארץ או בארצך וכיון דכתיב לא תעשו תלה הענין בעשיה באי זה גוף שיהיה או באי זה מקום שיהיה שכך למדו מפי השמועה וכל המסרס לוקה מן התורה בכל מקום דדמיה אלאו דחסימה דסמיך או הפילו השופט והכהו ואפילו מסרס אחר מסרס לוקה אע"פ שלא סרס אלא מסורס דכתיב ומעוך וכתות ונתוק וכרות אם על כרות חייב על נתוק לא כ"ש אלא להביא נותק או כורת זה אחר זה שהוא חייב. ואין סירוס בנקבה מן התורה דמדכתיב כי משחתם בהם מום בם לאיסור הקרבה כדכתיב לא תקריבו אלה וכו' משמע דלית בהו איסור סירוס.

הלכה יב

המשקה עקרים לאדם או לשאר מינים כדי לסרסם הרי זה אסור שהרי מסתרס ונראה דאיסורו מן התורה משום דמפקד אפריה ורביה דכל היכא דלא נגע באיברים ממש לא מיחייב משום ובארצכם לא תעשו דהתם אמעוך וכתות קאי דהוי סירוס איברים ומשום הכי לא לקי ואשה דלא מפקדא אפריה ורביה מותרת לשתות כוס עקרין. בטל ממנו איברי תשמיש אינו לוקה עד שיסרס בידו דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו כדילפינן מלאו דחסימה דאית ביה מעשה ואסור לומר לגוי לסרס בהמה דבן נח מצווה על הסירוס ועובר משום ולפני עור לא תתן מכשול:

פרק יז

הלכה א

אזהרת קיד שלא ישא כ"ג אלמנה שנאמר אלמנה וגרושה וגו' את אלה לא יקח ואחד כ"ג משוח או מרובה בגדים ואחד כהן העובד או שמינוהו ועבר וכן משוח מלחמה כולן מצווים על הבתולה ואסורין באלמנה דכתיב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק וכו' הכהן הגדול מאחיו זה כ"ג שנמשח אשר יוצק על ראשו שמן המשחה זה משוח מלחמה ומלא את ידיו ללבוש את הבגדים זה מרובה בגדים על כולם הוא אומר אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח וכתיב נמי את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום ומדכתיב בכ"ג דמקריב אונן כי נזר שמן משחת אלהיו עליו וכו' עליו ולא על חברו למעוטי משוח

מלחמה דאין מקריב אונן משמע דשאר כ"ג בין עובד בין מנוהו ועבר מקריבין אוננים מפני שהן בכלל כהונה וכ"ש לענין אזהרה על הבתולה ואיסור אלמנה דאסירא אפילו לכהן שעובד דהא אפילו למשוח מלחמה דאין מקריב אונן אסירא אלמנה ומוזהר על הבתולה כדילפינן מדכתיב והוא. ואינו לוקה כ"ג אם קדש אלמנה ולא בעל דכת' לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל אלא א"כ בעל אח"כ שלוקה שתים משום לא יקח שהרי בעל ומשום לא יחלל שהרי שני לאוים הם:

אזהרת קטו שלא יבעול כ"ג אלמנה אפילו בלא נישואין ולוקה על בעילתה דכתיב לא יחלל כיון שבעלה חללה ופסלה לכהונה ואפילו כ"ג לא לקי תרי אלא אאלמנה שמחללה עכשיו ואמרינן לא יחלל ב' חלולין א' לו וא' לה שמוזהר שלא לחלל כשרים לא אשה ולא זרעו אבל אאינך שכבר מחוללת לא לקי משום לא יחלל. קדש אלמנה ובעלה חייב שתים משום לא יקח ולא יחלל כדאמרינן לעיל דבלקיחה לחודה לא לקי דמה טעם לא יקח משום לא יחלל. וכל שהוא לוקה היא לוקה שאין הפרש בין איש לאשה לעונשין דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה זולתי בשפחה חרופה כמו שנתבאר פ"ג.

הלכה ז

כל ספק אלמנה או גרושה וחללה זונה אם כנס מוציא בגט דהוי ספקא דאוריתא ולחומרא וכדילפינן לעיל מספק ממזר דאיצטריך קרא למשרייה וכדילפינן נמי מדוכתי אחרינא לעיל אזהרת ל"ט.

הלכה ח

אין איסור חל על איסור דסברא היא דלא איצטריך קרא למיסר אלא מה שלא היה אסור בלאו הכי אבל אי הוה אסור לא הוה הדר קרא ואסור ליה אבל אי אתו ב' איסורין בבת אחת חיילי תרוייהו דהא לא הוה איסור בלאו הכי ותרי איסורי בהדדי קאתו כדאמרינן ואיסור מוסיף נמי כיון דאיצטריך איסור ב' להוסיף דברים אחרים על אותו איסור חייל נמי איסור ב' על מאי דהוה אסור ליה מקודם ואיסור כולל נמי כיון דאיצטריך איסור ב' לכלול דברים אחרים עם איסור זה חייל נמי איסור ב' על מאי דהוה אסיר מקודם (דכתיב) בכהן הדיוט דכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו ללמדך שאם היתה גרושה וחללה זונה שלוקה על כל אחד ואחד וכתיב בכ"ג גרושה יתירא דמכהן הדיוט אתא ולמה נאמרה לומר כשם שחלוקה גרושה מאלמנה וחללה בכהן הדיוט כן גרושה חלוקה מאלמנה בכ"ג וחייב על כל אחד ואחד דאיסור חל על איסור כה"ג דהוי מוסיף. ואית דמפרשי הא מלתא על לאו שבכללות ואשכחן נמי ילפותא מקראי אחר על הא מילתא

דמדכתיב נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה משמע מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה מטמאה בגדים אבית הבליעה יצא עוף טמא שאין איסורו משום בל תאכל נבלה אלא משום בל תאכל טמא ואין איסור חל על איסור נבלה הוה חייל על עוף טמא והוא מטמאה בגדים אבית הבליעה אלא נראה דאין איסור חל על איסור א"נ מדכתיב באוכל תרומה בטומאת הגוף ומתו בו כי יחללוהו פרט לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שהרי היא מחוללת ועומדת והיכי משכחת טמא שאכל תרומה שיהא במיתה דהא מכי נגע בה טמאה משכחת לה שנטמא הגוף ואח"כ נטמאת תרומה וקרא דפטר במחוללת היינו כשנטמאת תחלה דלא חייל איסור מיתה דטומאת הגוף אאיסור תרומה טמאה שמחוללת ועומדת כדאמרינן ואיצטריך קרא לאשמועינן דילפינן מהכא בעלמא דאין איסור חל על איסור ואפילו הוי איסור חמור על איסור קל כמו הכא טומאת הגוף שהוא במיתה על טומאה תרומה שאינה במיתה דלא חייל וכיון דאיצטריך קרא לאשמועינן דאין איסור חל על איסור כשאינו בבת אחד ואינו מוסיף ולא כולל משמע הא אי אית באיסור שני חד מהני תלת גווני חייל אאיסור קמא. לפיכך אשה אחר שהיתה אלמנה ונעשית גרושה ונעשית חללה ונעשית זונה ובא עליה כ"ג אח"כ חייב עליה ד' מלקיות משום איסור מוסיף אבל אם נשתנה מסדר זה אינו לוקה אלא אחת דלית בה איסור מוסיף ואפילו איסור מוסיף אי הוי קיל טפי מאיסור קמא לא חייל עליה כאחותו. אלמנה שבא עליה כ"ג שאינו לוקה משום איסור כהונה אלא משום אחותו דכל שהוא ביקח והוא אשה בבתוליה יקח הוא בלא יקח דסמיך ליה אלמנה וגרושה לא יקח וכל שאינו ביקח כשהיא בתולה כאחותו דאסירא ליה משום אחותו אינו בלא יקח אלמנה ואע"ג דהאי איסורא מוסיף הוא גבי אחותו שהרי מעיקרא היה האיסור משום אחותו וכשנתאלמנה ניתוסף בה איסור אלמנה דאסירה לכל כ"ג בין מרובה בגדים בין משוח מלחמה בין כ"ג משוח אפ"ה כיון דהוי איסור קל על איסור חמור לא חייל אלא היכא דכי הדדי נינהו חמור על קל לא קל על חמור כדאמרי'.

הלכה יא

אלמנה או גרושה מאנשים הרבה אין לוקים עליה אלא אחד על כל ביאה דהא שם א' הוא אפילו מכמה אנשים אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנישואין אסורה דאע"ג דאלמנה דכתיב בתמר לא הויא אלא מן הנישואין הכא ילפינן מגרושה מה גרושה אף מן האירוסין אף אלמנה וגרושה פשיטא לן דסתמא היא דלית לך למילף כדילפת מג"ש דאלמנה דתמר.

הלכה יב

כ"ג שמת אחיו אם מן הנישואין לא ייבם דלא אתי עשה דיבמה יבא עליה ודחי לא תעשה ועשה דאלמנה לא יקח בתולה יקח ולא בעולה אבל חליצה מיהא בעיא דאין יבמה אסורה על היבם פטורה מן החליצה ומן היבום אלא א"כ היא ערוה עליו כדכתיב ולקחה לו לאשה פרט לערוה שאין לו בה ליקוחין שאין קידושין תופסין לו בה אבל חייבי לאוין דתפסי בה קידושין בעיא חליצה כדאמרי' ואם מן האירוסין נפלה לפניו והיא בתולה אתי עשה דיבמה יבא עליה ודחי לא תעשה דאלמנה דעשה דוחה ל"ת ככלאים בציצית דשרא רחמנא ואין עשה אלא בביאה ראשונה ויוציאנה בגט. נפלה לו יבמה והוא כהן הדיוט ונתמנה להיות כ"ג לא ייבם אבל אירס את האלמנה ונתמנה לכ"ג ייבם אחר שנתמנה דכתיב בתולה מעמיו יקח אשה האי אשה לא איצטריך אלא לדרשה דהיכא דאירסה קודם אע"פ שאינה בתולה יקחנה וקיחה נמי הכתובה בכתוב קידושין היא והא קדשה קודם אבל שומרת יבם לא דאשה אמר רחמנא ולא יבמה מקודשת בספק שמת ארוסה הויא ספק אלמנה ואסורה מה"ת דספקא דאוריתא לחומרא כדילפינן לעיל:

הלכה יג

מצוה נו שישא כ"ג בתולה בנערותה ומשתבגור תאסר עליו דכתיב והוא אשה בבתוליה יקח אשה ולא קטנה בבתוליה ולא בוגרת דמשמע דבעיא כל בתולים מדלא כתיב בתולה הא כיצד יצתה מכלל קטנות ולכלל בגרות לא באת זו נערה. ואינו נושא ב' נשים כאחת דכתיב אשה אחד ולא שתים.

הלכה יד

כ"ג לא ישא מוכת עץ מבבתוליה עד שיהו כל בתוליה קיימין והאי אין לה בתולים כלל. נבעלה שלא כדרכה הרי זו כנבעלת כדרכה דהא משכבי אשה כתיב. נבעלה לבהמה הרי זו מותרת דאין זנות לבהמה דכתיב אתנן זונה ומחיר כלב הא אתנן כלב שאמר הילך טלה זה והבעלי לכלבי ומחיר זונה בטלה מותרים למזבח ומדשרי אתנן כלב אלמא לאו זנות הוא ולא תיסק אדעתין לאסור משום דאיתקוש אתנן למחיר דהא כתיב גם שניהם שנים ולא ארבע והא דנבעלה לבהמה דאמרן דכשרה לכהונה היינו שלא כדרכה דכדרכה אף ע"פ דילפינן דאין זנות לבהמה לא גרעה ממוכת עץ כדרכה אבל מוכת עץ שלא כדרכה אינו פוסלה דאין לך אשה שאינה נעשית מוכת עץ שלא כדרכה על ידי צרור שמקנחת בו בבית הכסא.

הלכה טו

כ"ג שנשא בעולה אינו לוקה דלא אסירא עליה בלאו אלא בעשה דבתולה יקח ולא בעולה אבל מוציא בגט דהא אסירא עליה מדאוריתא בעשה כדאמרינן אבל נשא בוגרת או מוכת עץ אע"ג דאימעיטו מבבתוליה אפ"ה יקיים דסופה ליבעל לו ולאבד בתוליה ומקודם נמי לא הות בעולת איש. אירס בעולה ונתמנה להיות כ"ג יכנוס כדילפינן לעיל אפילו באירס אלמנה מדכתיב יקח אשה. אנס או פתה אשה ונתמנה להיות כ"ג לא ישא דכתיב בתולה יקח בשעת ליקוחין תהיה בתולה ועשה דלו תהיה לאשה באשה הראויה לו הוא דקאמר והאי אינה ראויה לו כדאמר.

הלכה יז

אירס קטנה ובגרה קודם נישואין לא יכנוס דאע"ג דאירס אלמנה ונתמנה להיות כ"ג יכנוס דמשמע דקיחה דאירוסין היא הכא אשתנית גופה בין אירוסין לנישואין מה שאין כן באלמנה ואע"פ דאמרינן לעיל אשה ולא קטנה ואמרי' הכא דקיחה דאירוסין היא אם קדש קטנה ונעשית נערה פשיטא דיכנוס ולא אזלינן בתר אירוסין כיון דאתיא לכלל התר השתא דהויא נערה:

הלכה יט

אזהרת קטז שלא ישא כהן גרושה דכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו א' גרושה מן האירוסין או מן הנשואין כדאמר לעיל דסתמא הוי. יצא קול על אשת כהן שגרשה בעלה והרי היא יושבת תחתיו אין ספק דקול מוציא מידי ודאי כיון שהיא בחזקת אשתו ואם מת ונשאת לכהן אחר תצא דהויא ליה קלא דמקמי נישואין וחיישינן לה ואם יצא עליה קול שנתקדשה ונתגרשה מאותן הקידושין קול אסרה וקול התירה וחיישינן לה למגורש כיון דהויא קלא דמקמי נישואין כדאמר.

הלכה כא

יצא קול על בתולה שהיא בעולה אין חוששין לה ותנשא לכ"ג. יצא עליה [קול] שהיא שפחה או שהיא מזנה אין חוששין לה אפילו שהוציאה בעלה מפני שעברה על דת יהודית או בעידי דבר מכוער ומת קודם שיתן לה גט הרי זו מותרת לכהן שאין אוסרין אשה מאלו אלא בעדות ברורה או בהודאת פיו דאם לא כן לא הנחת בת לאברהם אבינו דלעולם אויבים מוציאים קול חנם ברמז מועט. כהן שאמר לאשתו הא גיטיך ותהא מגורשת ממני ואי אתה מותרת לכל אדם זהו ריח הגט שפוסל לכהונה אע"פ שאינו גט כדכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפילו לא נתגרשה אלא מבעלה פסלה מן הכהונה והרב ז"ל סבירא ליה פ' עשירי מה' גרושין דקרא לא הוי אלא אסמכתא בעלמא

דמן התורה לא נפסלה דאין כאן גט כלל. וכל כהן שנשא גרושה או חללה או זונה ובעל לוקה שאין בכל חייבי לאוין מי שלוקה בבעילה בלא קידושין אלא כ"ג באלמנה דכתיב לא יחלל כדאמרינן לעיל אבל בכהן הדיוט כתיב לא יקחו וגו' עד שיקח ויבעול:

פרק יח

הלכה א

אזהרת קיז שלא ישא כהן זונה דכתיב אשה זונה וחללה לא יקחו. ומפי השמועה למדו שהזונה האמורה בתורה היא כל שאינה בת ישראל שהרי אינה בת קידושין ואפילו היא גיורת שנתגיירה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד הויא בכלל זונה דקרא לוקה עליה משום זונה לפי שבאת מן הגוים השטופים בזמה או בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה להנשא לו איסור השוה בכל או שנבעלה לחלל אף על פי שמותרת להנשא לו כל שאין קידושין תופסין בה דהויא זונה בביאה בחייבי כריתות ילפינן לה מדכתיב באתנן זונה תועבת ה' וכתיב בהו בעריות כי כל אשר יעשה מכל התועבות מה להלן עריות שאין קידושין תופסין בהם הכא נמי עריות שאין קידושין תופסין בהם הויא זונה דילפינן ג"ש דתועבה כדאמרינן. ונדה אף על פי שהיא בכרת לא נעשה זונה שהרי אינה אסורה להנשא לו דהויה כתיב בה ותהי נדתה עליו וכיון דאין עושין חלל מנדה כדכתיב את אלה לא יקח מאלה אתה עושה חלל ואי אתה עושה חלל מנדה משמע דאין עושה אותה זונה דאי איתא דעושה אותה זונה הרי הולד חלל ממנה כיון שנולדה מפסולי כהונה כדאמרינן לקמן. וגויה דלקי עליה כהן משום זונה ילפינן מזונה ישראלית במה מצינו כדאמר לעיל אזהרת ק"ז ושאר חייבי לאוין ועשה דהויא זונה דמשוי לה זונה בבעילה ילפינן לה מדכתיב גבי תרומה ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו' כיון שנבעלה לפסול לה פסלה מן התרומה אשכחן כהנת לויה וישראלית מנ"ל מבת ובת דכוליה בת קרא יתרא הוא דהא כתיב לעיל מיניה וכהן כי יקנה נפש וגו' ויליד ביתו וגו' ומצי למכתב אבתריה וכי תהיה לאיש זר אשכחן לתרומה לכהונה מנ"ל שלא תנשא עוד לכהן משבא עליה פסול ק"ו מגרושה ומה גרושה שמותרת לאכול בתרומה אסורה לכהונה אלו שאסורות לאכול בתרומה כדילפינן אינו דין שפסולות לכהונה ואף על גב דאין מזהירין מן הדין לאוקמי בלאו גמור האי גילוי מילתא בעלמא הוא ולאו מילף מיניה ילפינן לאו לכהונה מתרומה דממילא כיון דאי פסלה לכהונה מתרומה היינו קדושת כהונה ולא מצית למימר נבעלה לפסול לה היינו חייבי כריתות אבל חייבי לאוין כיון דתפסי בהו קידושין לא פסלי דכי תהיה אמר רחמנ' הנך דאית בהו הויה מדאפקיה להך

ביאה בלשון הויה ש"מ בבני קידושין משתעי קרא ואפילו הכי פסלי וחייבי כריתות אף על גב דלא נפקי מהאי קרא הא ילפינן לה לעיל וגוי ועבד אף על גב דלית בהו הויה פסלי מדכתיב ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לה אלמנות וגירושין אני קורא ושבה אל בית אביה וגו' יצאו גוי ועבד שאין להם אלמנות וגירושין דלא שייך בהו קידושין וגירושין כדילפינן להו בדוכתיה אשכחן כהנת לוייה וישראלית דפסלי לה גוי ועבד מנ"ל דכתיב בת ובת דכוליה ובת קרא יתירא הוא דהא כתיב בקרא לעיל מיניה ובת כהן ומצי למיכתיב אבתריה וכי תהיה אלמנה וגרושה וגו' וכיון דילפינן לפיסול תרומה כ"ש לכהונה כדילפינן לעיל בק"ו מגרושה וחללה אע"ג דמותר אפילו בכהנת פסול דכתיב בכ"ג ולא יחלל זרעו מקיש זרעו לו מה הוא פוסל האלמנה בביאתו מן התרומה כדיליף לקמן אף זרעו נמי פוסל וכיון דלתרומה פוסל לכהונה נמי פוסל מק"ו דגרושה. והנרבעת לבהמה אף על פי שהיא בסקילה לא נעשית זונה שהרי לא נבעלה לאדם ואין זנות לבהמה כדילפינן מדכתיב אתנן זונה ומחיר כלב הא אתנן כלב שאמר לזונה הילך טלה זה והבעלי לכלבי ומחיר זנה שהחליף זונה בטלה מותרים ומדשרי אתנן כלב אלמא לאו זנות הוא. והבא על הפנויה נמי לא עשאה זונה אפילו היתה קדשה שהיא במלקות דהא לא נבעלה לפסול לה שאינה אסורה להנשא לו וגיורת ומשוחררת נמי אפילו פחותה מג' שנים ויום אחד הויא זונה ופסולה לכהן דהוי בכלל זונה דקרא כיון דבאת מן הגוים השטופים בזמה וילפינן נמי מקרא דיחזקאל כי אם בתולות מזרע בית ישראל דמשמע דמזרע בית ישראל בעינן ואי לא הוה גמיר לה יחזקאל דמדאוריתא אסירן לא הוה אסר להו. והאילונית מותרת לכהן ואע"פ שאינה יולדת אינה זונה דהא אינה פסולה לו הא למדת שאין היותה זונה תולה בבעילה של איסור שהרי נדה וקדשה ונבעלה לבהמה בעילת איסור הן ולא נעשית זונה ונשאת לחלל נבעלה בהתר ועושה אותה זונה ואין הדבר תלוי אלא בפנימה ומפי השמועה למדו שאינה פגומה אלא מאדם האסור לה או מחלל כדילפינן לעיל מקראי.

הלכה ו

כל הנבעלת למי שעושה אותה זונה בין באונס בין ברצון דכתיב גבי ישראל והיא לא נתפשה והיא מיעוטא היא אשת ישראל דיש חילוק בין נתפשה ללא נתפשה אבל אשת כהן אין בה חילוק בין אונס לרצון והויא זונה ומינה ילפינן לכל שנבעלה לפסול לה אפילו באונס נעשית זונה ובשגגה נמי הא נבעלה לפסול לה ואפילו שלא כדרכה דאיתקוש משכבות להדדי דכתיב משכבי אשה ומשהערה בה נפסלה דהעראה ילפינן לכל העריות מנדה דכתיב בה את מקורה הערה והוקשו כל העריות לנדה דכתיב כי

כל אשר יעשה מכל התועבו' וגו' מה נדה בהערא' אף כולן בהערא' כיון שהוקשו לה והעראה דחייבי לאוין דחשיבא כביאה ילפינן לה מדכתיב גבי שפחה חרופה שכבת זרע מכלל דשאר חייבי לאוין בהעראה מיחייב דחייבי עשה כגון מצרי ואדומי עד דור שלישי דאסירא העראה דידהו בבת ישראל ילפינן ג"ש ביאה ביאה כתיב בהו לא יבא וכתיב בממזר דחייבי לאוין לא יבא מה התם העראה דידהו כביאה אף הכא העראה דידהו כביאה והוא שתהיה בת ג' שנים ויום אחד והבועל בן ט' ויום א' דבפחות מכאן גמירי דלא הויא ביאה וכדאמרינן לעיל בה' אישות.

הלכה ז

אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה דכתיב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה וגו' אחרי אשר הוטמאה הכל בכלל שאם נבעלו אסורות לבעליהן פרט לך הכתוב באשת ישראל שנאנסה שהיא מותרת כדכתיב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת אבל אשת כהן באיסורה עומדת שהרי היא זונה כדאמרי'.

הלכה ח

אשת ישראל שנאנסה אע"פ שמותרת לבעלה אסורה לכהונה כשתתאלמן דהא נבעלה לפסול לה כדאמר. אין האשה נאסרת על בעלה ואפילו כהן אלא בב' עדים דילפינן דבר מממון דאין דבר שבערוה פחות משנים ואם היא נאמנת לו או עד א' נאמן לו אמר שזנתה חייב להוציאה כדי לצאת ידי ספק דהוי מדאוריתא וכשאינו מאמינה דאמרן דמותרת לו אפילו הוא כהן אם מת הוא אסורה לכהן אחר דשויא נפשה חתיכה דאיסור' שהרי הודת שהיא זונה.

הלכה י

ספקא דאוריתא לחומרא וספק ספקא אפילו דאוריתא לקולא דחד ספק לחוד הוא דילפינן לעיל דאסור מדאוריתא. כל שקנא לה בעלה נסתרה אסורה לו שהיא ספק זונה דאוריתא דכיון דקנא לה ונסתרה רגלים לדבר שזנתה.

הלכה יג

פנויה שנבעלה אם רוב המקום שנבעלה פסולים לה אזלינן בתר רובא ואם הרוב כשרים הרי היא מותרת לכהן מן התורה וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי דכתיב וארב לו וקם עליו פרט לזורק אבן לתוך חבורת גוים וישראל ואי רובא גוים נינהו לא הוה צריך קרא למפטריה דפשיטא דרובא גוים נינהו ואי נמי פלגא ופלגא נמי לא איצטריך קרא דמהיכא תיתי דנקטליה הא ספק נפשות להקל דהא והצילו העדה כתיב אלא דאיכא תשעה ישראל וגוי אחד ביניהם דה"ל גוי קבוע ואשמועינן האי קרא דכל קבוע כמחצה

על מחצה דמי ואי אמרה היא לכשר נבעלתי אף על גב דהוו קבוע לא תצא. אינה יודעת או אינה מכרת בין כשר לפסול תצא אלא א"כ היה הרוב המצויים אצלה כשרים דחזקה להם נבעלה.

הלכה כד

האב שאמר קדשתי את בתי וגרשתיה והרי היא קטנה נאמן דרחמנא הימניה לאב כדכתיב את בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה על הכל שאין אנו יודעים למי וכי אמר הזה התירה לזה והיינו כשהיא קטנה או נערה אבל בבוגרת לא משתעי קרא דנערה כתיב הילכך לא מהימן משגדלה החזיקה בגרושה ומותרת לכהן:

פרק יט

הלכה א

אזהרת קיח שלא יקח כהן חללה דכתיב וחללה לא יקחו. ואיזו היא חללה זו שנולדה מאיסור כהונה אלמנה לכ"ג זונה וגרוש' לכהן הדיוט דסתם חלל היינו וולד פסול לכהונה מדכתיב ולא יחלל זרעו דמשמע שלא היה לו שעת הכושר וכהן הדיוט נמי יליף ג"ש זונה זונה מכ"ג מה כ"ג הולד והיא חללה אף כהן הדיוט. וכן אחת מן הנשים האסורות לכהונה שנבעלה לכהן נתחללה אבל הכהן עצמו לא נתחלל דכתיב לא יחלל זרעו לא יחולל זה שהיה כשר ונתחלל דהיינו אלמנה וזונה וגרושה דהיה להם שעת הכושר ונתחללו השתא ללקות עליה משום חללה דכל איסור דכהונה עושה אותה חללה בביאתו דעיקר חלול האמור כאן משמע ביאה עצמה שהיתה כשרה ונתחללה אבל זרעו מעיקרו הוא נפסל ואין זה לשון חילול והוא לא נתחלל דכתיב זרעו זרעו הוא דמחלל ולא עצמו.

הלכה ב

ובין שנבעלה באונס בין בשגגה דאונס אסור באשת כהן כדילפינן לעיל ומינה ילפינן לחללה דהויא איסורי כהונה דבאונס נמי משוי לה חללה בין כדרכה בין שלא כדרכה משהערה בה נתחללה דילפינן קיחה דלאוי כהונה דכתיב לא יקחו מקיחה דעריות דכתיב ואיש כי יקח את אחותו וגו' מה קיחה דעריות בין כדרכה בין שלא כדרכה דכתיב משכבי אשה והעראה נמי דכתיב גבי נדה את מקורה הערה אף לאוי כהונה דכתיב בהו קיחה והוא שיהיה כהן בן ט' והיא בת ג' כדאמרינן לעיל ואם הוליד ממנה בן בין זה שחללה בין כהן אחר הולד חלל דכתיב זרעו ומן האירוסין לא נתחללה דאינה מתחללת אלא בביאה כדאמרינן לעיל ואם נשאת הרי היא בחזקת בעולה ונתחללה ונראה דאם

ידוע שלא נבעלה אפילו נשאת לא הויא חללה מן התורה דבביאה תליא מילתא דחילול כדאמרי'.

הלכה ד

כ"ג שנשא בוגרת או מוכת עץ לא חללה כיון דיקיים כדאמרינן לעיל. וכן אם בעל בעולה בלא נישואין לא חללה דאף על גב דיש חלל מנושא את הבעולה היינו בנישואין שעבר על עשה דהוא אשה בבתוליה יקח ולא בעולה יקח אבל בלא קיחה אינו עובר על עשה דאין חלל אלא מאיסורי כהונה. וכהן הדיוט אע"ג דאינו לוקה עד שיקדש ויבעול כדאמרינן לעיל אפ"ה עושה אותה חללה והולד חלל בביאת זנות בלא קידושין דיליף ג"ש דזונה זונה מה להלן בכ"ג זרעו חולין ועושה אותה חללה אף בכהן הדיוט כן וכ"ג באלמנה בבעילה לחוד לקי כדאמרינן לעיל ולא אתיא האי ג"ש אלא להיות זרעו חולין והיא חללה כדאמרינן אבל למלקי כהן הדיוט על לאו דלא כתיב ביה לא אשכחן דאפילו כ"ג דכתיב לא יחלל לא לקי תרי אלא אאלמנה כשקדשה ובעלה כדאמרינן לעיל אבל אאינך לא ואפ"ה עושה חלל מגרושה וזונה בלא קידושין אע"ג דלא לקי כדאמרינן דהא בגרושה זונה וחללה שוין כ"ג וכהן הדיוט והא ילפינן לכהן הדיוט דעושה חלל מג"ש כדאמ'.

הלכה ה

כהן הבא על ערוה מן העריות חוץ מנדה או על אחד מחייבי לאוין השוין בכל עושה אותה זונה כמו שנתבאר. חזר ובא עליה בין הוא בין כהן אחר נעשית חללה וזרעו ממנה חללים לפי שהיא מאיסורי כהונה כיון שהיתה כבר זונה ונראה דאפילו אחר שנתחללה לא לקי עליה אלא משום זונה לא משום חללה דאין איסור חללה חל על איסור זונה כדאמרינן לעיל ולענין מה הוא דהויא חללה לענין הולד ממנה דהוי חלל כיון שנולד מאיסורי כהונה דלא אשכחן דלקי על חללה אלא כשהיתה אלמנה לכ"ג גרושה להדיוט נתחללה אם בעלה ולקי עליה אחר כך משום חללה מתוך שנוסף עליה איסור אכילה בתרומה כדאמרינן לעיל איתוסף נמי איסור כהונה אבל זינתה באיסור ונבעלה אחר כך אף על גב דנתחללה לא לקי עליה משום חללה כדאמרינן אלא הולד הוא דהוי חלל דחללה דכתיבה גבי כ"ג לא איצטריכא דהרי אסורה להדיוט ומהדיוט נאסרה עליו ולמה נאמרה דהא קרא יתירא הוא אלא לומר שתלמוד מסדר האמור חללה אחר אלמנה וגרושה שאין איסורין נוהג אלא בכהנים ולא כתבה אחר זונה שמצי' שם זנות פוסל בישראל אם זנתה אשתו ברצון לומר לך שאין נקראת חללה אלא מביאת פסול כהונה לבדה ולא מביאת פיסול הנוהג אף בישראל משמע דלא הויא חללה ללקות

עליה אלא מאלמנה לכ"ג וגרושה לכהן הדיוט אבל מזונה אע"ג דנתחללה וולדה חלל לא לקי עליה משום חללה כדאמרינן דאין איסור חללה חייל אאיסור זונה כדאמרינן כן נראה אלא דקשיא לי לישנא דתלמודא על כהן הבא על אחותו דאם חזר ובא עליה עשאה חללה והרב ז"ל נמי קאמר בפי' היא חללה וולדה חלל וצריך עיון דהא בבריתא קתני זנתה נתחללה ונתגרשה ונתאלמנה אינו חייב אלא אחת. הבא על הנדה וולד כשר ואינו חלל דכתיב גבי פסולי כהונה את אלה לא יקח ודרשינן מאלה אתה עושה חלל ואי אתה עושה חלל מנדה. אשה שנתעברה ונעשית חלל וילדה אח"כ הולד כשר דאין יצירתו בעבירה וחלל יצירתו בעבירה דאסירא ליה בזמן יצירתו.

הלכה ט

ספק אלמנה ספק גרושה ספק חללה ספק זונה הולד ספק חלל מן התורה ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראל אבל חלל תורה ודאי הרי הוא כשר ונושא גרושה ומטמא למתים דכתיב אמור אל הכהנים בני אהרן לא הוה צריך למיכתב הכהנים דכיון דבני אהרן נינהו פשיטא דהוו כהנים אלא לומר אף על פי שהם בני אהרן אינם כהנים עד שיהו בכיהונם דהכהני' מיעט חללים לענין טומאה ולענין פיסולי כהונה ילפינן מינה כבסמוך.

הלכה יא

אף על פי שכהן זכר אסור לישא זונה וחללה הכהנת מותרת להנשא לחלל ולגר ולמשוחרר דלא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים דכתיב לא יחלל זרעו בעמיו וכתיב גבי טומאה לא יטמא בעל בעמיו מה להלן זכרים ולא נקבות דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן אף כאן זכרים ולא נקבות.

הלכה יב

גרים ומשוחררים שנשאו זה מזה והולידו בת מותרת לכהונה מדאוריתא הואיל והורתה ולידתה בקדושה וכתיב ביחזקאל בתולות מזרע בית ישראל דמשמע משנזרעו בישראל שתהא הורתה בקדושה וכ"ש אם יש צד ישראל דהבת מותרת אפילו לכתחלה ואפילו עמוני או מצרי שני שנשאו בת ישראל בנותיהם כשרות דכתיב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה מדמצי למכתב בתולת עמיו יקח וכתב מעמיו אפילו מקצת עמיו ועם אחר להביא בתולה הבאה משני עממים דהיינו מישראלים וגר ואותו גר הוי מעם שיש בו ב' עממים דהיינו עמוני דנקבותיהם מותרות וגר מצרי יליף מעמוני שנשא בת ישראל מה לעמוני שכן עמוניות מותרות מיד תאמר במצרי שני שהחמיר בהם הכתוב לעשות בהם נקבות כזכרים עד ג' דורות מצרי שני שנשא מצרית יוכיח שבתו כשרה שהרי שלישית היא

ואף על פי שיש בהם צד חמור כדקאמרת אפ"ה שרינן אף אני אביא את זאת הואיל והיא שלישית כשרה לכהונה מה למצרי שני שנשא מצרית שניה שכן אין ביאתו בעבירה עמוני שנשא בת ישראל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהם שאינה ברוב קהל וכשרה.

הלכה יד

חלל שנשא כשרה זרעו ממנה חללי' וכן בן בנו עד סוף העולם ואם היתה בת אסורה היא שהרי היא חללה אבל ישראל שנשאה הולד כשר דכתיב ולא יחלל זרעו דמשמע כל זרעו פסולים בין זכר בין נקבה ומקיש זרעו לו דהאב והזרע מוזכרים בתיבה זו דזרעו לומר מה הוא בתו פסולה אף בנו בתו פסולה אבל בתו אע"ג דבכלל זרעו הויא דוקא היא פסול אבל וולדה מישראל כשר כדאמרינן ולא מקשי זרעו דהיינו בתו לו דאהני לה ג"ש דעמיו דטומאה מה להלן זכרים ולא נקבות אף הכא זכרים ולא נקבות והכא חלל גופא לא מצינן לאוקמי ג"ש דהא מקיש זרעו לו מה הוא פוסל את בתו דכתיב זרעו דבכלל הויא בתו אף בנו פוסל בתו ומשום הכי מוקמינן לה לג"ש לוולד חללה מישראל.

הלכה טו

כהנים לוים וישראלים מותרים לבא זה בזה כדאשכחן בתורה ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב וגו' לו לאשה והולד הולך אחר הזכר כדכתיב ותלד לו את נדב ואת אביהוא וכו' דהיו כהנים וכת' נמי למשפחות' לבית אבותם בית אביו הוא משפחתו ואין בית אמו משפחתו. לוים וישראלים חללים וגרים ועבדים משוחררי' מותרים זה בזה דלא נאסרו אלא כהנים כדאמרינן לעיל והגר או המשוחרר שנשא לויה או ישראלית או חללה הוולד ישראלי דמשמע נמי קרא דמזרע בית ישראל ואפילו מקצת זרע אפילו זרע כחוש כגון גר שנשא בת ישראל קרינן לולד מזרע בית ישראל וישראלי או לוי או חלל שנשאו גיורת או משוחררת הולד הולך אחר הזכר כדאמרינן.

הלכה יז

כל משפחות בחזקת כשרות מן התורה ואפילו משפחה שנתערב בה ספק חלל מותר לכהן לישא מאותה משפחה מן התורה שהן ב' ספקות ולא אסירא מדאורית' אבל נתערב בה ודאי חלל או ממזר כל אשה מהם אסורה לכהן עד שיבדוק דהויא ספק חללה שנתחללה מחלל או מהממזר שהוא פסול לה ועושה אותה זונה כדאמרינן לעיל וא"כ כל אשה מהן הויא ספק חללה או ספק זונה ואסורה מדאוריתא דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי כדאמרינן לעיל ואם פרשה חדא למקום אחר נראה דאמרינן כל דפריש מרובה פריש מדאוריתא ונראה דבשנתערב בה ממזר וודאי מותר לישא מהן כל אלמנה

מדאוריתא אפילו ממקום קביעותא אע"ג דהויא ספק זונה דכיון דספק ממזר לא אסור מן התורה ספק זונה ממזר נמי לא דכל ספק דאתי מממזר לא אסור מדאוריתא:

פרק כ

הלכה א

מן התורה כל שהוא מוחזק בבני אהרן הכהנים הוא כהן לכל הדברים דהא סוקלין ושורפין על החזקות דחזקה מדאוריתא כדילפינן מבית המנוגע ואוכל תרומה וחלה של תורה ומשמש על גבי המזבח בזמן בית המקדש כיון דהוחזק שהוא מזרע אהרן כדאמר מהניא ליה חזקתיה לכל הדברים אף על גב דאכתי לא שמש ובהאי חזקה היו ב"ד הגדול מניחין אותו לעבוד ונראה דאפילו בזמן הזה כל מי שהוחזקה משפחתו בכהונה ולא קרא עליו ערעור הוי כהן לכל הדברים דמהניא ליה חזקתו מן התורה ומדרבנן הוא דצריך בדיקה עד כהן ששימש על גב המזבח אף על גב דאית ליה חזקה דמדאוריתא בחזקה לחודה סגי כדאמרינן והנהו כהני דבימי עזרא דלא אהניא להו חזקתן אלא לתרומה דרבנן ולא לתרומה דאוריתא היינו משום דריע חזקתייהו שהיו מיחסים אותם אחר בני ברזילי שהיה ישראל אבל כל דאית להו חזקת משפחת כהונה ולא ריע חזקתייהו נראה דאפילו בזמן הזה מדאוריתא מהניא להו חזקתייהו אפילו למידי דהוי דאוריתא דהא סמכינן עלייהו בפדיון בכור דהוי דאוריתא ככל זמן אלא דבתרומה וחלה של תורה דאית בהו חיוב מיתה לזר חשו רבנן טפי לאצרוכי בדיקה.

הלכה ג

מי שהוא מוחזק בן פלוני כהן אף על פי שלא אמר אביו בני הוא הוי כהן מדאוריתא ואם אינו מוחזק אע"פ שאמר אביו בני הוא אינו נאמן להיות כהן על פיו עד שיעידו עליו עדים שהוא כהן דבחזקה או בעדות הוי כהן מדאוריתא ונראה דכהן שאינו מוחזק אין מעלין אותו מדאוריתא משטרות לכהונה דשמא אמנה שבשטר לחוד הוא דקא מסהדי והוו ספק דאוריתא ולחומרא. ועד א' שאמר על מי שלא הוחזק לכהונה שראה אותו נושא כפיו או אוכל תרומה או חולק על הגורן או קורא בתורה ראשון ואחריו לוי נראה דאין מחזיקין אותו לכהונה על פיו מן התורה אף על גב דהוי עדות הבא מכח חזקה עד דאיכא שני עדים כדאמרינן ולא האמינו אותו חכמים אלא בתרומה דרבנן או במידי דליכא ביה מיתה. מי שיאמר כהן אני אף על פי שאין מחזיקין אותו בשום דבר על פיו הרי הוא אוסר עצמו בגרושה וזונה וחללה ואינו מטמא למתים ואם נשא או נטמא לוקה

הלכה טז

מי שהוחזק אביו כהן אין חוששין לקול היוצא עליו מבן גרושה מדאוריתא דעדות ברור בעינן ואם העידו שנים שהוא חלל וב' שהוא כשר אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה וכשר. ספק כהן או ישראל נותנים עליו חומרי ישראל וחומרי כהנים דכיון דילפינן לספקא דאוריתא לחומרא זיל הכא לחומרא והכא לחומרא ואינו לוקה על גרושה דהויא התראת ספק וספק אם הוא בן פלוני כהן או בן פלוני כהן נותנין עליו חומר שניהם דלכל אחד אזלינן לחומרא ונימא אביו הוא ולוקה על גרושה שאין כאן ספק התר:

פרק כא

הלכה א

אזהרת קיט שלא לקרב לא' מן העריות בדרך איברים או חיבוק או נישוק דרך תאוה שהוא נהנה בקירוב בשר ואם עשה כן לוקה דכתיב לא תעשו מכל חקות התועבות האל וגו' וכתיב לא תקרבו לגלות ערוה בקריבה המביאה לידי גילוי ערוה הכתוב מדבר יכול יהא ענוש כרת על הקריבה ת"ל ונכרתו הנפשות העושות העושות הוא דנענשין כרת ואין נענשין כרת על הקריבה אבל לאו יש בה דכתיב בנדה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערוה אין לי אלא שלא יגלה מנין שלא יקרב ת"ל לא תקרב אין לי אלא נדה בלא תקרב ובלא תגלה מנין לשאר ערות ת"ל לא תקרבו לגלות ערוה. וחיבוק ונישוק שאינו דרך תאוה ואינו מביא לידי גילוי ערוה כאב לבתו ואם לבנה מותר.

הלכה ח

נשים המסוללות זו בזו אסור וממעשה מצרים הוא שהוזהרנו עליו דכתיב כמעשה ארץ מצרים אשה היתה נושאה אשה ואין מלקין על זה שאין לו לאו מיוחד ומכל מקום נראה דאיסורא הוי מדאוריתא כיון דהוי בכלל מעשה מצרים וכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו אלא דלענין מלקות הא דלא לקי משום דלא מיחד ליה לאו בפני עצמו להא מילתא וכן משמע לשון הרב ז"ל.

הלכה ט

כל מה שאסרה תורה בעריות התירה באשתו ובין כדרכה ובין שלא כדרכה כדכתיב משכבי אשה דמשמע דשתי משכבות יש לה לאשה ובלבד שלא יוציא שכבת זרע לבטלה דכתיב כי לא לו יהיה הזרע ושחת ארצה וירע בעיני ה' וגו' ואיפשר דהוי

דאוריתא דאף על גב דקריבת איברים בחייבי לאוין פטור מדאוריתא היינו משום קריבה אבל משום שכבת זרע לבטלה אפשר דאסור מדאוריתא כדאמרינן:

פרק כב

הלכה א

אסור להתיחד עם ערוה מן העריות שדבר זה גורם לגלות ערוה ואיסור זה הוא מפי הקבלה ורמזוה על המקרא דכתיב כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית אלא להכי נקט קרא בן אמך לומר שהבן מצוי אצל האם ומתיחד עמה ועמה הוא דמתיחד אבל אסור להתיחד עם כל עריות שבתורה ויחוד דעריות הוא דאסרה תורה אבל יחוד בחייבי לאוין נראה דלא אסיר מדאוריתא דבעריות דהוו דומיא דאם הוא דגלי קרא דאסור מדאוריתא וכשגזרו דוד ובית דינו על יחוד פנויה אפילו איחוד דפנויה הוא דגזרו וכ"ש יחוד דחייבי לאוין דגזרו עליהם. אבל מותר לאדם להתיחד עם אשתו נדה דלא נאסר יחוד אלא משום דגורם לגלות ערוה והכא דפת בסלו הוא מותר. ויש בכל איסורי ביאה איסורים מד"ס וחייבים אנו ליזהר בהם מן התורה דכתיב ושמרתם את משמרתי.

הלכה יח

ואין דבר בכל התורה קשה לרוב העם לפרוש ממנה כי אם מן העריות ואיסורי ביאה דכתיב בוכה למשפחותיו מלמד שהיו ישראל מצטערים בשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות לפי' ראוי לו לאדם לכוף את יצרו בדבר זה ולהגדיל עצמו בקדושה יתירא ובמחשבה טהורה כדי להנצל מהם ויזהר מן היחוד שהוא הגורם הגדול ויפנה אדם עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן: